

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІВЕНТ-ІНДУСТРІЇ, КУЛЬТУРОЛОГІЇ
ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА

Дипломна робота на здобуття
освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
на тему:

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ЯК
СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ОСЕРЕДОК РЕГІОНУ.

Виконала студентка освітньо-професійної програми
I (бакалаврського) рівня спеціальності
028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
Галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»
денної форми навчання
Бєлощук Анна Федорівна
Науковий керівник:
доцент кафедри івент-індустрій,
культурології та музеєзнавства, к. іст. н.,
доц. **Шатрова Марина Борисівна**

Рецензент:
Заступник директора з наукової роботи
та автоматизації КЗ «Рівненська обласна
універсальна наукова бібліотека» РОР,
к.і.н. **Промська О. Л.**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК БІБЛІОТЕК	8
1.1. Бібліотека як традиційний заклад культури: сутність та основні напрями діяльності	8
1.2. Стан наукової розробленості моделі соціокультурних практик у бібліотечних установах	14
Висновки до розділу I	20
РОЗДІЛ II. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ РІВНЕНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ	22
2.1. Основні форми івентів в діяльності Рівненської обласної державної універсальної наукової бібліотеки у 2023 році	22
2.1.1. Програма «Популяризація читання»	22
2.1.2. Програма «Бібліотека – центр неформальної освіти громадян»	54
2.1.3. Програма «Розвиваємо бібліотеку як туристичний об'єкт»	63
2.1.4. Програма «Бібліотека для людей з інвалідністю. Соціальні послуги»	64
Висновки до розділу II	72
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	78
ДОДАТКИ	85

ВСТУП

Актуальність теми. На засадах соціальних трансформацій сьогодення варто зауважити, що проблеми соціально-економічного, екологічного, геополітичного, культурного та ін. розвитку стосуються сучасного суспільства і виняткового значення набувають процеси докорінної зміни загальнолюдських цінностей і ціннісних орієнтацій, де вагому роль відіграє бібліотека. Сучасна бібліотека вивчається як соціокультурна інституція, головною метою якої є створення, розвиток, зміцнення культури для соціалізації молоді та передачі їй збережених суспільством культурних цінностей загалом. На сьогодні бібліотеки виконують загальну соціокультурну функцію, що спонукає їх переглянути закостенілі стандарти і по-новому будувати свою діяльність. В умовах гібридних загроз та суспільних перетворень наперед виступають соціокультурні практики як спосіб пристосування громадян до навколишнього середовища та комунікації, корегуванні та поширенні національної і загальнолюдської культури в різноманітних її проявах. Трансформаційні процеси, що відбуваються у сучасних бібліотеках спрямовані на інноваційні перетворення технологічних умов її існування. Досить цікавим, в межах досліджуваної теми, виступає національний проект з цифрової грамотності «Дія. Цифрова освіта» реалізується проектом Міністерством цифрової трансформації та FAVBET «Цифровізація бібліотек» (2021), що має стати справжнім елементом масштабної трансформації бібліотек по всій країні на сучасні центри цифрової освіти, де навчання відбувається впродовж життя.

Сьогоднішню бібліотеку можна досліджувати як медіапростір – цифрове середовище, що підтримує мережеві спільноти, у якому присутні створені бібліотекою електронні ресурси та залучені з Інтернет мережі, проводиться онлайн навчання та консультування громадян з використання сучасних цифрових технологій. Спираючись на такі досягнення, простір бібліотеки стає сприйнятнішим для навчання, спілкування, розвитку громадян. Поступ

інновацій у медіапросторі бібліотек показує тенденції поєднання бібліотеки як соціального інституту, відповідно до якої бібліотека для користувачів є соціокультурним центром загальнолюдських й національних цінностей, а також інституції з використанням передових технологій цифровізації та формуванням ціннісних суспільних орієнтацій. Сучасна публічна бібліотека повинна виглядати як універсальне середовище, дієвість якого визначається мірою впровадження цифрових технологій і розвитком на їх основі інноваційних мобільних сервісів. Це повинно прискорити процеси цифровізації усіх виробничих процесів і технологій. Проте, більша частина публічних бібліотек України не мають розвиненої цифрової інфраструктури та підготовленого до її опанування персоналу, який би сприяв переходу на вищий рівень інформаційного обслуговування користувачів.

Історіографія дослідження складається з огляду ґрунтовних праць вчених, у яких головну увагу зосереджено на вивченні нових завдань закладів культури, зокрема бібліотек, як соціокультурних та соціокомунікаційних установ у цифровому просторі: Олени Воскобойнікової-Гузевої [7—8], Ірини Давидової [11—12], Валентини Добровольської [13—14], Віри Загуменної [16], Наталії Захарової [17], Олени Копієвської [18], Олени Мар'їної [26], Олексія Пашкова [30], Ірини Петрової [31], Юлії Половинчак [32], Наталії Солонської [44], Алли Соляник [45] та багатьох ін.

Узагальнивши чисельну кількість публікацій та інтернет-джерел ми мали змогу побачити узагальнену картину розвитку соціокультурних практик в сучасних бібліотеках. Аналізований комплекс наукових джерел обґрунтовує соціокультурний підхід в діяльності сучасної бібліотеки як комплексне явище.

Зміст наукових публікацій, проаналізований нами у дипломній роботі показав, що соціокультурна функція притаманна усім типам і видам бібліотек впродовж їхнього історичного розвитку.

Метою дослідження є комплексний аналіз соціокультурних практик в бібліотеках України на прикладі Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання наступних **завдань**:

- розкрити сутність та основні вектори діяльності бібліотеки як традиційного закладу культури;
- окреслити стан розробленості моделі соціокультурних практик в бібліотечній галузі;
- простежити трансформаційні процеси в універсальній бібліотеці;
- дати характеристику соціокультурним та інформаційно-комунікаційним сервісам бібліотеки в інноваційному медіапросторі;
- проаналізувати основні форми івентів в діяльності Рівненської державної обласної універсальної наукової бібліотеки на прикладі подій 2023 року.

Об'єкт дослідження – бібліотеки України в умовах трансформаційних перетворень.

Предмет дослідження – соціокультурні практики бібліотек України на прикладі Рівненської державної обласної універсальної наукової бібліотеки.

База дослідження – Рівненська державна обласна універсальна наукова бібліотека.

Методи дослідження зумовлені метою дипломної роботи та базуються на використанні комплексу наукових підходів: історичного, соціокультурного, системного, структурно-функціонального, соціокомунікативного, пізнавальні можливості яких дали змогу всебічно вивчити та проаналізувати об'єкт і предмет дослідження, виробити стратегії подальшого вдосконалення соціокультурних практик в бібліотеках України в нових цифрових умовах трансформації. На різних етапах здійснення дослідження було використано комплекс методів наукового пізнання для збору, отримання й аналізу даних. Серед них: системний аналіз – для визначення стану вивчення об'єкта дослідження та рівня розробленості проблеми в Україні; структурно-функціональний для аналізу основних засад діяльності Рівненської державної обласної універсальної наукової бібліотеки; метод узагальнення й систематизації даних та ін.

Наукова новизна полягає в комплексному вивченні соціокультурної діяльності в бібліотеках України на прикладі Рівненської державної обласної універсальної бібліотеки та розкрити її вплив на громадське середовище й розроблення нових форм притягнення уваги користувачів та відвідувачів до бібліотеки як комунікативного майданчика.

Практичне значення одержаних результатів. Матеріали дослідження можуть бути використанні при підготовці до семінарських, практичних завдань в процесі оволодіння відповідними фаховими компетенціями за освітньою програмою «Менеджмент соціокультурної діяльності».

Особистий внесок здобувача. Всі положення та висновки, винесені на захист, одержані автором особисто.

Апробація результатів дипломної роботи. Результати дослідження оприлюднені на міжнародній науковій конференції: Українська і світова культура в умовах глобалізаційних викликів та війни: XIX міжнар. наук.-практ. конф., 16—17 листоп., 2023 р. м. Рівне: програма. Рівне: РДГУ, 2023. С. 35 [40 с.].

Фрагменти бакалаврського дослідження оприлюднені у формі наукової статті у науково-метричному збірнику:

Белощук А. Ф., Шатрова М. Б. Соціокультурні практики Рівненської обласної державної універсальної наукової бібліотеки. Актуальні питання культурології: альм. наук. т-ва «Афіна» кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Вип. 22. Рівне: РДГУ, 2024. С. ____ .

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновку, списку використаної літератури та додатків.

У **вступі** йдеться про важливість та зміст обраної теми дипломної роботи, обґрунтована її актуальність, встановлені мета і завдання, предмет та об'єкт, розглянуті основні методологічні засади дослідження.

У **першому розділі** висвітлені теоретико-методичні засади дослідження соціокультурних практик бібліотек. Виявлено публікації, які прямо чи

опосередковано торкаються стану наукової розробленості моделі соціокультурних практик у бібліотечних установах України.

У **другому розділі** характеризуються соціокультурні практики Рівненської державної обласної універсальної наукової бібліотеки. Серед впровадження основних форм івентів в діяльності Рівненської державної обласної універсальної наукової бібліотеки у 2023 році розглянуті програми: «Популяризація читання», «Бібліотека — центр неформальної освіти громадян», «Розвиваємо бібліотеку як туристичний об'єкт», «Бібліотека для людей з інвалідністю. Соціальні послуги».

У **висновках** підведено загальні підсумки проведеної роботи та окреслено шляхи подальшої розробки заявленої проблематики.

Загальний обсяг бакалаврського дослідження складає 84 сторінки, з яких основного тексту 77 сторінок.

Список використаної літератури нараховує 57 назв.

Додатки розміщено на С. 85-90.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК БІБЛІОТЕК

1.1. Бібліотека як традиційний заклад культури: сутність та основні напрями діяльності

Методологічне підґрунтя цього дослідження базується на розробці теоретичних та організаційних засад соціокультурних практик бібліотек України для всебічного їх застосування в бібліотечно-інформаційній діяльності.

Дослідженню сучасних трансформацій у закладах культури, в тому числі й інформаційно-бібліотечних установах присвячено роботи вчених: Олени Копієвської [18], Ірини Петрової [31], Олени Воскобойнікової-Гузевої [7–8], Ірини Давидової [11–12], Валентини Добровольської [13–14], Віри Загуменної [16, 22], Наталії Захарової [17], Олени Мар'їної [26], Юлії Половинчак [32], Алли Соляник [45] та ін. Зважаючи на досягнення у вищезазначених дослідженнях, теоретичного значення набуває вивчення нових концепцій і стратегій подальшого поступу бібліотеки як соціального інституту, його функціонування в сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі. Одним із головних наукових методів нашого дослідження, на основі якого воно здійснювалось, був соціокомунікативний метод. Він дозволив розглянути бібліотеку як структуровану комунікативну систему, яка працює в час трансформаційних перетворень; виокремити значення бібліотеки в сьогodнішньому інформаційному просторі, який піднімає на новий рівень комунікативні функції бібліотеки; зрозуміти місце в системі «Бібліотека — користувач» та виявити нові риси взаємовідносин в системі комунікації бібліотеки та користувача. Дослідження бібліотеки як соціокомунікаційної інституції дало змогу проаналізувати її місце в процесі історико-культурного розвитку суспільства.

У книгосховищах бібліотек сконцентровано велику кількість цінних видань, які складають національну спадщину держави. Цим характеризується

головне соціальне призначення бібліотеки як складової соціокомунікаційної системи суспільства, діяльність якої полягає в збереженні та розповсюдженні накопиченого суспільного надбання. Використання соціокомунікативної концепції розвитку бібліотек дає можливість пояснити взаємозв'язок між попитом інформаційного суспільства та еволюцією стратегічних напрямів розвитку бібліотек у цифрову епоху. Михайло Слободяник досліджував бібліотеку як фундаментальну модель інституції в галузі соціальних комунікацій [43]. Доктрина бібліотеки як інформаційної системи досліджується Л. Г. Петровою. Вчена доводить, що головною функцією сучасних бібліотек є інформаційна. Діяльність бібліотеки в сучасних реаліях полягає, за дослідженнями Л. Г. Петрової, у її інтеграції до соціокомунікаційної системи, яка наполягає на нових підходах до оптимізації діяльності бібліотек [31]. Вивчаючи різноманітні підходи до розгляду бібліотек, а саме, культурологічний та інформаційний, автором акцентується увага на тому, що протиставлення цих точок зору є наслідком вузького розуміння соціокультурної ролі бібліотек.

Одним із таких напрямів є діяльність бібліотек з оцифрування документної спадщини. З позицій соціальних комунікацій як галузі знань, що забезпечує функціонування бібліотеки, цифрові колекції розглядаються як один із каналів передачі інформації.

За дослідженнями Алли Анатоліївни Соляник, пізнавальна функція в інституалізації соціально-комунікаційної галузі та соціально-комунікаційний підхід в бібліотекознавстві розширює наукові можливості в розумінні явищ та фактів у бібліотечній справі та виокремлення головних ознак її інтеграції до сучасного комунікаційного простору [45].

Поступ соціокомунікаційного вектору дослідження в бібліотекознавстві супроводжувався вивченням процесів, що були запущені інформатизацією та впровадженням мультимедійних технологій в бібліотеках та створенням продуктів і послуг в галузі бібліотечно-інформаційної діяльності.

Докорінні зміни, що відбулись в культурі сучасної України, простежила О. Копієвська у праці «Трансформаційні процеси в культурі сучасної України» [18]. Дослідниця зауважує, що розвиток України на сучасному етапі характеризується демонтажем старого фундаменту соціокультурного життя, суттєвими соціально-ціннісними зрушеннями, значними змінами у політичній та економічній сферах. Реальна картина сьогодення актуалізує питання гуманізації суспільства, відродження національної свідомості, а також питання вселюдного як певного узагальнення, що включає в себе норми та принципи, якими послуговується суспільство, розбудовуючи своє майбутнє [45].

Аналіз процесів розвитку та перетворення бібліотечно-інформаційної галузі України періоду 1990–2010-х рр. відображено у монографії Олени Воскобойнікової-Гузевої [8]. У ній дослідниця пропонує перспективну модель модернізації бібліотечно-інформаційних установ.

Поступ наукового обґрунтування цифрової модернізації бібліотек бачимо в монографії Олени Мар'їної [26]. У ній вчена досліджує значення адаптації бібліотек в умовах цифровізації суспільства; обґрунтовує головні напрямки впровадження цифрового медіапростору в сучасні бібліотеки, серед яких: створення мультимедійних цифрових активів; віртуалізація інформаційних продуктів та сервісної складової; просування в сучасних медіа тощо; розробляє стратегічну модель поступу бібліотек у цифровому медіапросторі, складовим елементом якої є оцифрування документів.

За твердженнями Ольги Кузьменко та Віри Загуменної, бібліотека перетворюється на повноцінного суб'єкта інформаційного середовища. Сьогодні бібліотеки активно впроваджують оцифрування фондів, співпрацюють із видавництвами та одноосібними авторами видань з метою одержання електронних примірників документів, формують документний потік, інше [22].

Валентина Добровольська в дослідженні «Інформаційно-документаційне забезпечення розвитку соціокомунікаційного простору

культури в Україні» [14] виокремлює соціокомунікаційний простір культури як складну динамічну структуру, що впроваджує не лише кумуляцію та розповсюдження, але й вироблення культурного продукту. Головними складовими цієї структури визначено: інфраструктурна, змістова та суб'єктна. В інфраструктурній частині важливе місце відводиться бібліотечним, музейним, театральним, архівним інституціям тощо. Автор зауважує на важливій ролі установ національної спадщини (бібліотек, архівів, музеїв) у розвитку соціокомунікаційного середовища культури. Авторка зауважує, що поширення інформаційної цивілізації на глобальну сферу культури людства в цілому викликало швидкий розвиток електронної культури, що характеризується з презентацією у всесвітній мережі Інтернет фондів документно-інформаційних інституцій (бібліотек, музеїв, архівів), які мають об'єкти культурної спадщини. Інформаційно-комунікаційні технології сприяють і стимулюють розвиток електронних бібліотек, що призводить до оцифрування культурного надбання та зосередження цифрового контенту в бібліотеках. Це являється однією з основних напрямів у культурі сучасності та запорукою розвитку світового інформаційної суспільства [14].

Дослідження ролі бібліотек у часи піднесення національної ідентичності здійснює Юлія Половинчак. Вчена зупиняється на тому, що сучасні бібліотеки, акумулюючи в собі ознаки одного із прикладів культурної самобутності спільноти та втілюючи важливі національні проєкти, впроваджують український наратив як систему достовірної, якісної, суспільно значущої інформації [32].

Галина Пристай вивчає значення бібліотек у розбудові культурно-мистецького середовища регіону. Основний напрямок досліджень Галини Пристай спрямований на аналіз корпоративної взаємодії з декількома суб'єктами соціокультурної галузі з метою ефективного генерування, збереження і представлення культурних регіональних надбань [33].

Наталія Кунанець зазначає, що використання соціокомунікаційних методів у наукових дослідженнях бібліотек, вимагають використання

особливостей їх застосування в системі суспільних відносин, використання в бібліотеках просторового та комунікаційного майданчика для спілкування та інше [24].

Провідні функції бібліотек (інформаційна, меморіальна, кумулятивна, комунікативна, культурна, інші) залишаються, але зазнають модернізації традиційні способи та методи їх реалізації. Тому звичні напрямки діяльності бібліотек: накопичення, зберігання, поширення та опрацювання ресурсів, в поступі інформаційного суспільства характеризується використанням інформаційно-комунікаційних технологій, які отримали якісно нове втілення. Значних перетворень зазнали бібліотеки, де спостерігається вплив «шостої революції», яка характеризується максимальною інформаційною мобільністю та інформаційною персоналізацією для кожного члена суспільства [24, с. 17].

Стрімкий розвиток інформаційного суспільства вимагає нового підходу, де можливий доступ до інформації з будь-якої точки в світі у режимі 24/7/365. Забезпечення відкритого доступу до інформації та знань на сьогодні розглядається бібліотекою як одне з головних завдань. Проте доступ до інформації у діяльності бібліотек не визначає усю сферу її роботи. Швидкі темпи розвитку інформаційного суспільства посприяли збільшенню інформаційних масивів і потоків, що призвело до пришвидшення обігу інформації та знань. Усе це призводить до ускладнення орієнтації користувачам у цих потоках і масивах інформації, що спричиняє складнощі в знаходженні документів, які відповідають інформаційним запитам та потребам. Саме тому бібліотеки є професійними посередниками між світовим інформаційним середовищем та користувачем. Якісне задоволення інформаційних потреб споживачів вимагає від бібліотек відбору, опрацювання значних масивів інформації, обробки та їх структуризації відповідно до запитів, вироблення вторинних документів, а також забезпечення доступу до українських і міжнародних ЕБ, БД тощо. Інформаційне суспільство значною мірою впливає на модернізацію бібліотек, які, пристосовуючись до нових умов, здійснюють посередницьку місію в комунікації між суспільством та інформацією.

З позицій соціокультурного критерію, бібліотека розглядається як конгломерат соціальної та культурної установи, яка впроваджує важливу місію в поступі суспільства. Бібліотечні заклади, виконуючи меморіальну функцію, акумулюють у своїх фондах масиви друкованих та електронних документів, які зберігають культурні, інтелектуальні та духовні надбання України. Через це бібліотеки разом з музеями та архівами одержали визнання суспільства в якості інститутів національної пам'яті. В умовах інформатизації та розповсюдження інформаційно-комунікаційних технологій відбувається зближення відособлених, а іноді й ізольованих один від одного соціокультурних об'єктів, що спричиняє створення єдиної системи загальнолюдської світової культури, коли ні одна держава вже не може розвивати свій соціокультурний простір відокремлено.

Суттєвого змісту набуває впровадження соціокультурних практик в сучасних бібліотеках, які мають соціальний характер. Це пов'язане з перетворенням головних соціально-культурних процесів та реінжинірингом соціальних інституцій, що регулюють його. Поза тим, помічається збільшення інтересу до вивчення таких питань як читачезнавство, проблеми читання, соціологія читання, бібліотечна педагогіка та бібліотечна психологія тощо. Впровадження інтеграції України з Європою та світом, які відбуваються останнім часом і у галузі освіти та культури, відбувається розуміння в необхідності збереження національної культурної спадщини та забезпечення доступу до культурних багатств, зібраних не лише громадянами нашої держави, але й світовим співтовариством [26, с. 303]. Провідну роль в цьому завданні відіграють бібліотеки, які, створюючи інформаційно-комунікативне та соціокультурне середовище, стають центрами формування громадської думки, сприяючи, зокрема, зміцненню національної самосвідомості суспільства [26].

Отже, аналіз потоку наукових та інших публікацій з соціокультурних практик в бібліотеках України дав змогу розподілити їх за такими формальними групами:

- наукові праці, які представлені дисертаційними дослідженнями та монографіями, які склали загальне теоретико-методологічне підґрунтя щодо трансформацій культурних, в т.ч. і бібліотечних установ та їхньої діяльності в умовах цифровізації суспільства;

- періодичні видання України з фахових проблем, що містять вагомі публікації соціокультурної, в тому числі бібліотечно-інформаційної тематики;

- методична література, що висвітлює досвід соціокультурних практик в бібліотеках України;

- звітна документація щодо соціокультурних практик Рівненської дежавної універсальної наукової бібліотеки.

Розглянуті наукові джерела і представлені у них підходи до висвітлення проблем, напрямів розвитку та окреслення змісту складових, які утворюють інноваційний медіапростір сучасної бібліотеки, не вичерпують усього розмаїття документального потоку відповідної тематики, однак утворюють теоретико-методологічну основу подальшого розкриття предмету дослідження соціокультурних практик в бібліотеках України на прикладі Рівненської дежавної універсальної наукової бібліотеки.

1.2. Стан наукової розробленості моделі соціокультурних практик у бібліотечних установах

Бібліотечні установи за останні 20 років пройшли суттєвий шлях свого розвитку, осучаснення та трансформації. Головною рисою їх діяльності стало те, що бібліотеки з накопичувачів книжкових видань та різноманітних документів трансформувалися в центри надання безмежного доступу до електронних ресурсів віддаленим користувачам. Можливості бібліотек значно покращили цифрові технології, які стали стрімко розвиватись. На сьогодні варто зазначити, що бібліотеки стали не лише місцями для зберігання документів та доступу до інформації, але й центрами активного культурного, освітнього та громадського життя.

Сучасні цифрові технології забезпечили якісні перетворення та значно розширили можливості бібліотек, що призвело до виникнення нових видів та напрямів їх діяльності.

Історіографію дослідження складають наукові студії, які присвячені проблемам системної цілісності соціокультурної діяльності сучасної бібліотеки як явища та предмету дослідження. Також серед них вивчались праці з питань еволюції осмислення процесів перетворення у культурних практиках, універсальні питання трансформації бібліотек, проблеми налагодження культурно-дозвілєвого простору, в тому числі цифрові технології формування медіапростору бібліотек, безпосередньо соціокультурна діяльність бібліотек, освітні компетентності інформаційно-бібліотечного фахівця, їх професійні комунікації у розповсюдженні кращих практик діяльності бібліотек тощо.

Розвиток сучасного суспільства переконує нас в тому, що бібліотека стає одним з найважливіших центрів соціально-культурного життя громади. Адже бібліотеки виконують загальну суспільно-культурну функцію, що спонукає їх переглянути стереотипи і по-новому будувати свою роботу.

В умовах трансформаційних процесів в суспільстві на передній план виходять соціокультурні практики в бібліотеках як метод пристосування громадян до навколишнього середовища та комунікації, регулювання та розповсюдження національної і загальнолюдської культури в її різноманітних виглядах.

У цьому розумінні важливо визначити зміст соціокультурних практик, які на сьогодні є складовим елементом діяльності будь-якої бібліотеки.

О. Р. Копієвська у своєму дисертаційному дослідженні вивчає еволюцію розвитку трансформаційних процесів у культурних практиках, виокремлює моделі трансформаційних процесів, що відбуваються в Україні в кінці ХХ – на початку ХХІ століття [18].

В. М. Судакова досліджує культурні практики та проблеми їх модернізації в культурне середовище. Вчена зауважує, що у культурному

просторі такі практики змінюються залежно до історичних, економічних і соціокультурних змін і, одночасно, зберігають основні сутнісні властивості, тобто мають транскультурну форму та змістові прогностичні проєкції [48].

О. Ю. Шмаюн в наукових роботах акцентує увагу на особливості розвитку сучасних культурно-дозвіллевих центрів України в середовищі соціокультурного існування [51]. Сучасні культурно-дозвіллеві практики України розглядає у своїх дослідженнях І. В. Петрова [31] та ін.

В межах культурно-дозвіллевих практик наводиться приклад розгляду спеціальних подій та event-технологій як умови стимулювання соціокультурних новацій, тобто «покрокова інструкція» впровадження соціокультурних процесів шляхом застосування сучасного івенту на засадах організаційно-управлінського менеджменту подій та створення якісного, унікального продукту, що орієнтується на потреби та інтереси певних груп споживачів.

Переважна більшість науковців вважають, що соціокультурна практика – це будь-яка форма громадської активності, що проявляється в соціокультурній сфері. Отже, соціокультурна практика є, власне, адаптивним процесом, який допомагає гармонійно проникнути в контекст культурного і соціального перебігу подій. Вона передбачає систему взаємодій і комунікацій між суб'єктами суспільного життя, групами, інститутами та окремими індивідами [19].

Зазвичай соціокультурні практики сприймаються тотожно з поняттям «соціокультурна діяльність». Однак, на наш погляд, сучасні соціокультурні практики в умовах постійних змін та перетворень, як правило, орієнтовані на практичний результат, тобто, на виконання запитів і потреб споживачів, на практичну реалізацію їх інтересів, пристосованих до умов сучасного цифрового суспільства.

Зміни у бібліотеках, що почали відбуватись від початку впровадження автоматизації, дуже швидко привернули увагу як науковців, так і практиків. Історико-бібліотекознавчий аспект комп'ютеризації бібліотек розглянуто у

науковому дослідженні О. М. Пашкова [30]. Нею також обґрунтовано основні етапи трансформації бібліотеки як соціокультурного інституту.

Бібліотеки повинні досить швидко реагувати на виклики сучасного світу, що постійно змінюється та на трансформацію медійного середовища, надавати соціокультурні та інформаційні послуги.

У цьому змісті потрібно звернути увагу на публікації Віри Загуменної та Ольги Кузьменко, які вивчають значення та можливості бібліотечних установ у процесі задоволення зростаючих інформаційних потреб споживачів. Дослідниці також аналізують відповідність бібліотечно-інформаційної діяльності новим викликам сучасного суспільства в умовах трансформаційних змін.

На думку дослідниць, трансформаційним процесам в бібліотеках України сприяє пошук нових методів та форм соціокультурної діяльності, враховуючи читацькі потреби користувачів. В бібліотечних установах зосереджено згусток соціально вагомих знань та методів їх управління, а також тут функціонує соціокультурна комунікація та розповсюдження культурної спадщини людства, виробництво нового знання і соціально-історичне відтворення культурних форм [22].

Соціокультурна діяльність бібліотеки, базується на історії бібліотечних традицій, відповідає вимогам сучасного інформаційного суспільства, виконуючи функції центру соціальних комунікацій, культурно-освітнього середовища та забезпечуючи обмін знаннями.

Також сьогодення бібліотека не лише виконує функцію забезпечення доступу до інформації, але й виступає важливим соціокультурним центром. До її основних завдань варто віднести: формування світогляду, сприяння інтелектуальному та морально-естетичному розвитку громади, ін.

Бібліотека стала місцем, де можна навчатись впродовж усього життя, використовуючи ресурси бібліотеки та доступні електронні ресурси та сервіси [17].

Трансформація функцій наукових бібліотек, зокрема соціальної та культурно-інформаційної, досліджує в своїх напрацюваннях Н. Б. Захарова. Авторка розглядає їх як елементи загальної соціокультурної функції в сучасних умовах. Також варто зауважити на наукових публікаціях науковиці, в яких вивчається низка проблем, що пов'язані з впровадженням культурно-просвітницької функції, а саме, на прикладі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) впродовж 1991–1996 рр. В цей час, в умовах становлення Української держави, просвітницька діяльність отримала особливо велике значення в культурному житті суспільства [17].

Оксана Матвійчук досліджує теоретичні аспекти визначення поняття «соціокультурна діяльність» і дає розгорнуте визначення цієї діяльності в бібліотеках України. Вона акцентує на тому, що «це цілеспрямована і спеціально організована книгозбірнею, як соціальним інститутом, система дій і заходів, метою яких є сприяння вдосконаленню інтелектуального, матеріального та естетично-духовного стану суспільства, шляхом доведення до свідомості різних соціальних груп громадян, конкретних користувачів наукових знань, емпіричних фактів, естетичних і морально-етичних цінностей, акумульованих у бібліотечних документних зібраннях на різних носіях, організації різних виставок, творчих зустрічей із письменниками, митцями, політиками та інше».

Вченадо водить думку до того, що соціокультурну діяльність бібліотек варто аналізувати як цілеспрямований шлях залучення людини до різноманітних культурних цінностей людства, що є складовою частиною соціокультурної організації українського суспільства та вагомим елементом впровадження державної культурної політики [35].

Цікавою є думка Тетяни Велігжаніної, яка презентує сучасну соціокультурну діяльність у вигляді формули: «творча діяльність + комунікаційна діяльність = культурна діяльність». На думку дослідниці, метою соціокультурної діяльності бібліотечних установ є організація інтелектуального та насиченого дозвілля споживачів, у задоволенні та

розвитку їхніх культурних потреб, у створенні умов для самоосвіти та реалізації кожного громадянина, у можливості розкриття його здібностей, самовдосконалення та аматорської творчості [4].

Соціокультурна діяльність сучасної бібліотеки передбачає розвиток інновацій та сприяє формуванню її позитивного іміджу. Водночас бібліотеки все частіше виходять за межі своєї традиційної діяльності, впроваджуючи глибокі культурні зв'язки з іншими галузями. Особливістю розвитку бібліотеки як соціокультурного осередку регіону є орієнтація та інтеграція різних форм роботи, використання моделей бібліотечного обслуговування для задоволення потреб користувачів у дозвіллі [4].

Останнім часом у наукових публікаціях бібліотечно-інформаційного профілю активно обговорюються питання трансформації бібліотек у соціокультурні та дозвіллі центри. Це проглядається у матеріалах спеціальних фахових видань, які акцентують на ролі бібліотек у пропозиції неформальних методів для спілкування читачів, організації зустрічей та інформування про нові проекти.

У публікаціях Людмили Лупіки акцентується увага на проблемах перегляді місця та ролі бібліотек в сучасному інформаційному суспільстві, у запровадження реформування їх функцій, оскільки на ринку послуг з'являються нові соціальні та інформаційні установи, такі як віртуальні бібліотеки, інтернет-кафе, інформаційні центри та інше [25].

Бібліотеки, як соціокультурні регіональні осередки, набувають не лише функції збереження та накопичення інформації, але й використовують широкий спектр заходів, націлених на соціалізацію громадян. Сьогоднішня бібліотека переосмислює свій комунікаційний простір, намагається створювати комфортні умови для користувачів та максимально сприяти неформальному спілкуванню й збільшенню довіри під час комунікації.

Висновки до розділу 1

Комплекс проаналізованих джерел наукової інформації обґрунтовує трансформаційні та інноваційні процеси, які відбуваються в сучасній бібліотеці. Розглянуті, проаналізовані наукові джерела та репрезентовані в них підходи до обґрунтування різних точок зору, проблем і напрямів розвитку бібліотек та окреслення змісту складових, які утворюють суспільний простір сучасної бібліотеки, не вичерпують усього розмаїття документного потоку з відповідної тематики, проте утворюють теоретико-методологічне підґрунтя поетапного розкриття предмету нашого дослідження у системних взаємозв'язках складових його частин.

Цікавою і життєдіяльнісною виявилася концепція Королівської школи бібліотекознавства та інформаційних наук «чотирьох просторів бібліотеки» (Копенгаген, Данія), запропонована представниками: Х. Йохумсен (H. Jochumsen), К. Расмуссен (C. Rasmussen), Д. Скот-Хансен (D. Skot-Hansen). Модель базується на тому, що впродовж останніх 10–15 років суспільний контекст бібліотеки суттєво змінився.

Розвиток світової глобалізації та розширення інтернет-середовища призвів до зміни в традиційних функціях та культурному переосмисленні ролі бібліотек.

Із традиційної пасивної колекції книг та інших засобів масової інформації бібліотека перетворюється на активний простір для громадськості з обміну досвідом та джерелом натхнення й місце зустрічі. Таку модель бібліотеки, розглядає у своїх дослідженнях Тетяна Гранчак та обґрунтовує форму «гнучкої бібліотеки», яка складається з основних складових частин: «бібліотечний простір», «бібліотечний сервіс», «кадровий потенціал» та «клієнтське середовище». «Гнучкість» цієї бібліотеки полягає у відкритій взаємодії бібліотеки і оточуючого середовища, що має власні «клієнтські потреби». При такій моделі, передбачається виивчення попиту користувачів і

спрямування діяльності на вироблення тих продуктів і послуг, які потребує споживач.

РОЗДІЛ 2

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ РІВНЕНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

2.1. Основні форми івентів в діяльності Рівненської обласної державної універсальної наукової бібліотеки у 2023 році

2.1.1. Програма «Популяризація читання»

Діяльність Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки у 2023 році базувалася на Обласній програмі «Культура Рівненщини» на 2023–2027 роки, затвердженої розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 4 листопада 2022 року за № 365 та «Програмі розвитку КЗ «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» РОР на 2023 рік», погодженої комісією з гуманітарних питань Рівненської обласної ради 2511.2022 року № 9 [57].

Впродовж року бібліотека здійснила низку літературних, культурних проєктів, які були узагальнені та подані на Всеукраїнський конкурс для здобуття звання «Бібліотека року» для бібліотек України. Організатор – ВГО Українська бібліотечна асоціація спільно з Міністерством культури та інформаційної політики України. Як результат, Рівненська ОУНБ отримала почесне звання «Бібліотека року 2023» за комплекс проєктів «Промоція читання».

Впродовж року аналізованого періоду бібліотека продовжувала популяризувати художню, історичну, мемуарну, науково-популярну літературу рівненських авторів різними формами роботи.

Серед комплексу проєктів – ініціатива «Велике читання 2023. Рівненщина читає Сергія Гридїна»; міжнародний проєкт #Марія90, присвячений 90-річчю з часу написання роману «Марія» Уласа Самчука та авторські читання у рамках проєкту «Кава з письменником».

Вдруге організовано та проведено «Велике читання 2023: Рівненщина читає Гридіна». Для прочитання обрані книги підліткової тематики відомого українського письменника родом зі Здолбунова Сергія Гридіна. Він є майстром психологічної прози для юнацтва, переможець літературних регіональних, всеукраїнських та міжнародних конкурсів та рейтингів.

У своїх творах автор порушує важливі й водночас дражливі для суспільства теми-табу: кризові явища шкільного та домашнього насильства, комунікації батьків та дітей, проблеми становлення молодого людини.

Обрати одну книгу письменника для прочитання та обговорення виявилось складно через відсутність необхідної кількості примірників у бібліотеках, тому кожна громада самостійно обирала твір для прочитання з-поміж запропонованих: – «Не такий», «Не-ангел», «І паралельні перетинаються», «Незрозумілі», «Відчайдушні», «Дорослі зненацька», «Крейзі», «Іграшка». Координаційний супровід регіонального проекту передбачав підготовку та поширення у ТГ області методичних рекомендацій «Як організувати Велике читання у територіальній громаді?» (<http://libr.rv.ua/ua/libr/49-metodichni-materiali>), листів-звернень головам ТГ щодо підтримки «Великого читання», моніторингу заходів у соціальних мережах за гештегами (#великечитання_2023, #читаємоГридіна), висвітленні на сайті обласної бібліотеки вагомих заходів великого читання.

Офіційно «Велике читання 2023» розпочалося стартовою пресконференцією та відеозверненням письменника Сергія Гридіна до краян. Заключною подією Великого читання став літературознавчий вебінар «Велике читання 2023: Рівненщина читає Гридіна. Підсумки». Спікери: Наталія Марченко – українська науковиця і письменниця; Тетяна Качак – докторка філологічних наук, професорка Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Лілія Овдійчук – кандидатка педагогічних наук, професорка, заступниця декана історико-філологічного факультету Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка С. Дем'янчука; Тетяна Лахно – координаторка та менеджерка проєктів,

редакторка видавництва «Знання»; Ірина Федорчук – директорка КЗ «Острозька центральна публічна бібліотека» Острозької міської ради. Модератор: Світлана Ступницька, провідний методист. В ході заходу спікерки ділилися враженнями від спілкування з автором, озвучували наративи щодо його творчості в українському літературному процесі. Були представлені успішні кейси бібліотек Рівненщини, напрацьовані в ході Великого читання 2023.

У лютому 2023 р. на Рівненщині стартував міжнародний літературний проєкт «#Марія90», присвячений 90-річчю з часу написання роману «Марія» Уласа Самчука (1933) – першого художнього твору про трагедію Голодомору 1932–1933 років.

Організатор проєкту – Управління культури і туризму Рівненської облдержадміністрації, співорганізатор – КЗ «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» Рівненської обласної ради. Партнерами виступили: Рівненський обласний краєзнавчий музей, Рівненська обласна організація організації Національної спілки краєзнавців України, Рівненська обласна організація та Національної спілки письменників України, Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека ОУНБ, Тилявський літературно-меморіальний музей Уласа Самчука. Географія проєкту: Заходи проєкту відбувалися в містах: Рівне, Київ, Острог, с. Тилявка Тернопільської області, Познань (Польща), Болтон (Велика Британія), Торонто (Канада).

Проєкт мав на меті привернути увагу до постаті Уласа Самчука, та вшанувати пам'ять жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні. Проєктом передбачалося створення серії відеосюжетів, присвячених роману «Марія»: наукових та мистецтвознавчих коментарів та відеоряду читань вголос ключових уривків твору відомими молодими рівнянами та уродженцями Рівненщини. До реалізації проєкту долучилися знані науковці, письменники, діячі мистецтва та спорту, очільники органів влади Рівненщини, науковці-україністи Польщі, представники діаспори. Стартував проєкт резонансною пресконференцією, яка відбулася 22 лютого 2023 р.

На сайті Рівненської ОУНБ висвітлювався хід проєкту та подано покликання на відеосюжети для перегляду (<http://libr.rv.ua/ua/about/142-proekt-mariya90/>). Опубліковано 17 відео, які станом на 5 квітня 2024 р. вже набрали 2 296 переглядів.

З метою популяризації художньої творчості літераторів Рівненщини відбулася низка літературних заходів. Зокрема, відбулися презентації книг:

- Олександра Ірванця «Санітарочка Рая»;
- Алли Рогашко «Свідки дзеркала»;
- Ксенії Циганчук «Хто тебе вбив»;
- Юлії Новак-Голубєвої «Мислю»;
- Ірини Рачковської «Щелепа, в якій риба»
- «Холмщина. Рідна земля»: збірник нарисів українців народжених у Холмщині й Підляшші (родини яких були депортовані зі своїх правічних земель у 1944–1946 рр.), та їхніх нащадків» / ред.-упоряд. Григорій Косюк;
- Володимира Степанюка «Напередодні»;
- Ганни Горяшко «І мрію, й думаю, й живу»;
- Олександра Шавардака «Буде весна»;
- Валерія Войтовича «Самозванець»;
- Андрія Пастушенка «Слово про митця», «Люблю Україну»;
- «Незламній», автор проєкту та упорядник книги Віталій Бирчак, презентація книги відбулася у рамках всеукраїнського туру;
- Оксани Заєць «На лінії дотику»;
- Володимира Комаровського «До берега правди. Невигадані сторії».
- Віри Мельникової «Край мій рідний – Україна»;
- Іванни Голуб, Марії Солтис-Смірнної «Хуртовина казок»,
- Валентини Кондратюк «Котофейкін-котофей»;
- Уласа Самчука «На краю часу»;
- Людмили Мошняги «Наступили на мій мурашник»;
- Світлани Мейти «Берестяна грамота»;
- Оксани Філіпчук «Казкові дива», «Україна тримає небо» та ін.

Найбільш знаковою стала презентація книги письменника-воїна Максима Парфіненка «Майже війна: обміть», що відкриває для читачів важке сьогодення наших воїнів, а також зустріч з автором, його коментарі та власне прочитання твору надихнуло в присутніх непереборну віру у нашу перемогу.

Відбулася творча зустріч із письменником Миколою Семеновичем (з Березнівщини), на якій він представив свої твори вперше: «Трояндовий запах смерті» (зі спогадів «афганця»), «Свиридова дубина», «Чудильник» та «Балашівка» перед рівненською аудиторією. Видання відображають реальні події із життя автора.

Цьогоріч започатковано проєкт «Літературні сезони», який передбачав онлайн-зустрічі бібліотекарів з рівненськими авторами. Мета – популяризувати творчість рівненських письменників та поширювати знання про внесок Рівненщини в український літературний процес. Відбулися зустрічі з Аллою Рогашко, Василем Тибелем, Ксенією Циганчук. Досягнуто домовленостей з авторами щодо відвідування територіальних громад та зустрічами з читачами на майданчиках бібліотек у 2024 році.

У літературному клубі «Дівчачі посиденьки» відбулося знайомство та обговорення книги Максима Кідрука «Бот».

Традиційно бібліотека організовувала творчі зустрічі за кафедрою з рівненськими літераторами – Тамарою Бацмай, Євгенією Гембаровською, Ксенією Циганчук.

Всі вищезазначені заходи супроводжувалися книжковими виставками, коментарями до них, музичним супроводом та рекламуванням поезії.

Директорка В. П. Ярощук увійшла до складу комітету щорічної обласної літературної премії імені Світочів (у 2023 році переможцем став поет Микола Тимчак). Також вона долучилася до засідання ради з питань видавничої справи управління культури і туризму Рівненської області, яка щороку відбирає книги місцевих авторів, друк яких фінансується у межах обласної програми «Культура Рівненщини» на 2023–2027 роки.

Популяризація української літератури

Задля підтримки духовних цінностей українського народу як джерела національної ідентичності Рівненська державна обласна універсальна наукова бібліотека організувала і проводила презентації, творчі зустрічі, книжкові бенефіси, літературні есе, творчі портрети, прем'єри книги, літературні години, літературні портрети присвячені відомим українським письменникам та молодим авторам.

До Шевченківських днів бібліотека взяла участь у онлайн-марафоні «Шевченкове слово об'єднує». Мета – проведення спільних поетичних читань творів Шевченка на тему сьогодення та актуальності Шевченкового слова у боротьбі проти ворога сьогодні, єднання у художньому слові. Учасники (26 чол.): письменники Волинської, Тернопільської, Хмельницької, Львівської, Закарпатської, Івано-Франківської, Вінницької, Рівненської областей, а також Хмельницький літературний музей, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Організатори: Рівненська організація Національної спілки письменників України за сприяння Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки.

Серед заходів з популяризації української літератури варто відзначити:

- творчий вечір поета та художника, лауреата премії імені Тараса Шевченка, Анатолія Кичинського;
- презентацію першої збірки оповідань «Солодке життя» Романа Маліновського, за участі та модерації Макса Кідрука;
- презентація книги Олени Лотоцької «Ангели в намистах»;
- літературний вечір, присвячений творчості Лесі Українки «Хто вам сказав, що я слабка, що я корюся долі?». Залучені до проведення студенти музичного коледжу та викладачі РДГУ декламували та співали для присутніх поезію великої українки;
- творчий портрет «Василь Стус – подвижник українського духу»;
- літературний клуб для молоді «Знайомство із творчістю Анастасії Нікуліної»;

- тематичний захід «Олена Теліга. Коротке життя довжиною у вічність»;
- літературна година «Леся Українка – слава дочка України»: до 152-ї річниці від дня народження;
- поетично-літературний захід «Єднаймо душі словом Кобзаря»;
- мистецтвознавчі читання «Тарас Шевченко і сучасні мистецькі практики: соціально-гуманітарний дискурс України», з нагоди Дня народження Тараса Шевченка, за участі студентів РДГУ;
- книжковий бенефіс «Перлина українського бароко – «Енеїда» Івана Котляревського»;
- письменницький бенефіс «Містика та реальність Галини Пагутяк»;
- презентація книги «Запізніле вороття» Миколи Тимошика;
- творча зустріч «Олександром Красовицьким – генеральним директором харківського видавництва «Фоліо» та Петром Кралюком – філософом, письменником, публіцистом»;
- літературний портрет «Ольга Кобилянська – незабутня перлина Буковини»: до 160-річчя від дня народження української письменниці;
- літературне есе «Микола Хвильовий – романтик»;
- презентація книги Галини Новосад «Книгосад»;
- тематичний захід «Борис Грінченко – провідник національного відродження України» та ін.

У 2023 році бібліотека активно реалізовувала проєкт «Книга на екрані», в якому знайомила читачів з екранізаціями творів українських письменників, як найновішими, так і тими, що вже стали кінокласикою. Серед проведених заходів: «100 років пізньої осені»: екранізація роману Володимира Лиса «Століття Якова»; екранізація роману Анатолія Дімарова «І будуть люди»; роману Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я»; повісті Івана Франка «Захар Беркут»; повісті Миколи Гоголя «Пропала грамота»; фільм «Брама» за п'єсою Павла Ар'є «На початку і наприкінці часів» тощо.

До ювілейних дат українських письменників бібліотекою були організовані виставки-презентації, виставки однієї книги, виставки-портрети,

коментовані виставки: «До 55-річчя від часу видання першого історичного роману Павла Загребельного «Диво»; «Кайдашева сім'я – перлина української прози»: до 145-ти річчя від часу створення; «Степан Олійник – король українського гумору»; «Євген Плужник – поет драматург Розстріляного Відродження»; «Місто» – перший український урбаністичний роман»: до 95-річчя видання Валер'яна Підмогильного; «ТОП 10. Сучасна українська проза», «Радимо прочитати»; «День нової книги»; «Знайомство з творчістю Наталки Сняданко, української письменниці»; «Краса та сила української мови в поезії Лесі Українки у її «Давній казці»; «Книги – лауреати Шевченківської премії»; Книги-переможці Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова» та ін.

З метою повернення заборонених імен видатних діячів України, вперше в Рівненській державній обласній універсальній науковій бібліотеці презентували канадсько-український видавничий проєкт «Запізніле вороття» Миколи Тимошика. Презентація відбулася в межах здійснюваного видавництвом «Наша культура і наука» всеукраїнського туру-презентації забороненої раніше Огієнкової спадщини в Україні. В ході зустрічі пан Микола представив свій 23-томний видавничий проєкт «Запізніле вороття». В його основі – досі не друковані в Україні, заборонені свого часу радянським режимом, твори видатного діяча українського відродження Івана Огієнка (митрополита Іларіона). Під час зустрічі автор всебічно та ґрунтовно проаналізував громадську, політичну та релігійну діяльність Митрополита Іларіона в Україні та за кордоном. Особливе емоційне і пізнавальне враження справили на учасників зустрічі рідкісні документи, спогади, оригінальні фото. Презентація традиційно завершилася автографсесією, даруванням книг, неформальним спілкуванням. Учасники зустрічі – рівненські науковці, журналісти, освітяни, просвітяни, музейники.

Популяризація зарубіжної літератури

У 2023 році Рівненська державна обласна універсальна наукова бібліотека як регіональний осередок соціокультурної діяльності приділяла певну увагу популяризації зарубіжної літератури, заохочувала користувачів до читання англійської, американської, німецької та польської літератури. В рубриці «Літературні посиденьки за філіжанкою кави» відвідувачі мали змогу познайомитися із наступними творами: Сесілія Ахерн «Рік, коли я тебе зустріла», Джонатан Сафран Фоер «Страшенно голосно і неймовірно близько», Стівен Чбоскі «Привіт, це Чарлі, або Переваги сором'язливих».

Пошанувачі німецької літератури знайомилися із «новими обличчями в німецькій літературі» під час відвідин наступних зустрічей: Аліс Пантермюллер, Даніель Коль «Лотта та її «катастрофи», Інгрід Нолль «Аптекарька», Анна Рупе «Аптека ароматів», Керстін Гір «Замок у хмарах».

Польська література була представлена в рамках кампанії Narodowe Czytanie за романом Елізи Ожешко «Над Німаном». За участь у цій події бібліотека отримала від канцелярії президента Польщі пам'ятну печатку та подарункове видання твору.

Була проведена презентація колекції та огляд книг французьких та франкомовних авторів, перекладених українською мовою. Це стало можливим завдяки ініціативі Французького інституту в Україні при Посольстві Франції в Україні у співпраці з Міністерством культури та інформаційної політики України. В межах проєкту та посередництвом інституту до фонду Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки було передано 200 творів французьких та франкомовних авторів, перекладених українською мовою. Колекцію склали переважно художні видання, проте є низка друків суспільно-політичного, мистецького та природничого спрямування.

Ще однією формою популяризації творів зарубіжної літератури є діяльність літературного клубу «Дівчачі посиденьки» серед читачів бібліотеки, під час яких обговорювали філософсько-мотиваційний роман американського письменника Дж. Стрелекі «Кафе на краю світу» та легкий і

надихаючий роман шотландської письменниці Дж. Колган «Маленька книгарня щастя».

Популяризувати користувачам цікаві новинки художньої та галузевої літератури допомогли книжкові виставки: «Чик-літ для дівчат і не тільки», що популяризує новий напрямок сучасної літератури – книги про успішних жінок що шукають свій шлях у реаліях активного міста; «Розуміємо себе та інших» – виставка психологічної літератури, «Сучасний психологічний триллер» та «Чарівний світ фентезі» – що відображають найпопулярніші твори відповідних жанрів.

Серед нових форм роботи варто виокремити проєкт літературний кінолекторій «Книжки під кінообкладинкою», який був заснований з метою популяризації кращих зразків літературної творчості зарубіжних письменників. За досліджуваний період відбулося 4 зустрічі в межах нового проєкту – бенефіс книги ювілярки «Приборкання норовливої» Вільяма. Шекспіра; Джейн Остін «Гордість і упередження»; «Елізабет Гілберт та її романи»; «Творчий світ Анжея Сапковського», а також книжкова виставка-бесіда «ТОП 10 шедеврів світової літератури в сучасному перекладі».

Відвідувачі бібліотеки активно знайомилися із книжковими виставками видань, що популяризували світову зарубіжну літературу: Едгар По «Золотий жук»: виставка-вікторина до 180-ої річниці публікації твору; «Великий поляк» або що треба знати про Олександра Фредро»: виставка-портрет: до 230-ої річниці від дня народження польського комедіографа, поета, посла Галицького Сейму (2023 рік був об'явлений у Польщі роком Фредро); «Поетика казок братів Грімм у світовій літературі»: виставка-кросворд; «Єжи Стецький. 185 років від дня народження польського письменника, етнографа, волинського краєзнавця»; коментована виставка Антоній Мальчевський «Поет, який підкорив Монблан»: до 230 років з дня народження польського поета; книжкова виставка до 115-ої річниці з дня народження науковця Юрія Шумовського – «Директор рівненського музею, священник, археолог» та ін.

Організація конкурсу «Краща книга Рівненщини»

Традиційно у Рівненській обласній універсальній науковій бібліотеці у 2023 році відбувся обласний конкурс «Краща книга Рівненщини», який цьогогоріч підтримано обласною програмою «Культура Рівненщини» на 2023–2027 роки, затвердженою розпорядженням голови Рівненської обласної державної адміністрації – начальника Рівненської обласної військової адміністрації від 04.11.2022 за № 365.

Впродовж року мешканці територіальних громад Рівненщини мали можливість в онлайн та офлайн форматах обрати краще прозове та поетичне видання, а журі Конкурсу обирали книги в інших номінаціях.

Впродовж конкурсного періоду за нагороди змагалось 433 книги, опитано та проанкетовано 10353 особи читацької аудиторії, серед яких – діти, учнівська молодь, інтелігенція, прихильники читання різного віку.

До коротких списків увійшло 71 видання, а переможцями стали 10 книг у номінаціях:

- «Краща поетична збірка», перемогу здобула книга «На білому білі» – авторка Валентина Люліч;
- «Краще прозове видання» перемогу здобув історично-публіцистичний роман «Бурелом», автор – Спиридон Кравчук;
- «Краще видання для юнацтва та молоді», перемогу здобула книга «Летовище», автор Петро Велесик;
- «Краще видання для дітей» перемогу здобула книга «Вчився зайчик рахувати» – автор Василь Титечко;
- «Кращий літературний дебют», перемогу здобула поетична збірка «Струни кохання», авторка – Оксана Войтович;
- «Краще історико-краєзнавче видання» перемогу здобула книга «Межиріч Корецький», авторка – Анастасія Обарчук;

- «Краще видання з мемуаристики та документалістики» перемогу здобула книга «Волинське Полісся. Степанський край: історія та культура», автор – Валерій Войтович;

- «Краще довідкове видання» перемогу здобула книга «Біорізноманіття: Зозулинцеві (Orchidaceae Juss.) Рівненської області» авторів Ірини Куроченко, Варвари Рискової, Віталія Володимирця;

- «Краще художнє оформлення» перемогу отримало видання «Запахло пирогами» авторка Любов Пшенична;

- «Краще поліграфічне видання» перемогу здобула книга «Оскар Сосновський. Скульптов», автор – Валерій Войтович.

Виготовлено плакат книг-переможців Конкурсу та розповсюджено в бібліотеки ТГ.

Популяризація державних, краєзнавчих, знаменних і пам'ятних дат через документи та інформаційні джерела

Низка національно-патріотичних заходів з популяризації державних та знаменних дат незмінно користується популярністю серед відвідувачів РОУНБ. Адже, саме такі зустрічі формують почуття патріотизму, сприяють піднесенню національного духу.

Традиційно у бібліотеці відзначалися державні свята через проведення тематичних заходів, презентацій, літературно-мистецьких переглядів літератури, оформлення ілюстративно-книжкових виставок, тощо.

До Дня Соборності України відбувся історичний екскурс «Українська мрія – єдність, свобода і незалежність», під час якого обговорювали знакові історичні події 1919 року, присутні на заході ознайомилися з мультимедійною презентацією та тематичною книжковою виставкою. Зустріч була організована для рівненської молоді з метою піднесення національної ідеї, враховуючи велике політичне та історичне значення об'єднання Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки для утворення єдиної (соборної) української держави.

До Дня Конституції України, Дня Хрещення Русі, Дня Державного Прапора, Дня Української Державності, Дня незалежності України, Дня захисників та захисниць України, Дня Гідності і Свободи бібліотекою були оформлені ілюстративно-книжкові виставки, біля яких проводилися бесіди, коментарі, огляди: «Конституція – дороговказ свободи і справедливості», «Історичні поступи нашої Незалежності», «Періодичні видання Рівненщини за роки незалежності», «Козацька доба – відзеркалля Незалежної України», «Символи нашої Незалежності та стійкості», «Боротьба за Незалежність триває – Україна незламна».

Відбувся флешмоб до Дня Прапора України «Синій і жовтий – кольори сили і надії», на якому була озвучена і продемонстрована книга Івана Дем'янюка «Ми вище прапор підіймемо» (2013, 2021).

До 90-х роковин Голодомору 1932–1933 років був проведений пам'ятний захід «Пам'ятаємо! Єднаємося! Переможемо!», під час якого виступаючі провели паралель двох важких для України періодів: двох геноцидів проти українського народу – Голодомору та російсько-української війни. Юзеф Нікольченко, заслужений працівник культури України, розповів, що росія знову повторює страшні злочини проти українців, руйнуючи цивільну інфраструктуру, школи, лікарні, житлові будинки, вбиваючи та катуючи мирних жителів. В своїй презентації він згадав голодомор у Маріуполі в 1932–1933 роках. Наталія Гавриш, старша наукова співробітниця Рівненського обласного краєзнавчого музею, відмітила, що голодомор здійснило керівництво ВКП(б) та уряд СРСР у 1932–1933 роках шляхом організації штучного масового голоду, що спричинив загибель мільйонів українців.

До Дня пам'яті жертв Голокосту бібліотека провела голосні читання за книгою Анни Франк «Щоденник» з 12 червня 1942 по 1 серпня 1944 року, єврейської дівчинки в період нацистської окупації Нідерландів.

«Бабин Яр: історія і сучасність» бібліотека провела тематичний урок для старшокласників міста Рівного.

До Дня пам'яті жертв політичних репресій для старшокласників та студентів вишів відбувся тематичний захід «Незламні: життя та доля лицарів пера», на якому демонструвалися уривки з фільму «Червоний ренесанс».

Для старшокласників ЗОШ № 25 м. Рівного працівники бібліотеки провели патріотичний урок до Дня пам'яті Героїв Крут «Героїка Крут очима сучасника».

Майстер-клас на підтримку Всесвітньої акції «Ангели пам'яті» до Дня Героїв Небесної Сотні провела художниця Ірина Локшук.

Тематична зустріч «Вплив та наслідки Чорнобильської катастрофи на живу природу, ґрунти, людину»: до дня Чорнобильської трагедії відбулася за участі фахівців Департаменту екології та природних ресурсів Рівненської ОДА – Ірина Худоба, студентів Рівненського фахового коледжу НУБіП України, на якій обговорювалися проблеми: як на сьогоднішній день ще здійснюється вплив радіації від аварії на ЧАЕС, які наслідки від бурштинової лихорадки та від захоплення під час військових дій в Україні території Чорнобиля, де «рашисти» рили окопи, піднімаючи на поверхню радіаційне сміття, яке захоронили ще у 1986 році.

Бібліотека відзначила День ліквідаторів на Чорнобильській АЕС тематичною зустрічю «Чорнобильська катастрофа у цифрах та спогадах: якою її пам'ятають ліквідатори Рівненщини». На зустрічі з ліквідатором Павлом Бречко обговорювалися наслідки катастрофи з представниками громадських організацій, установ, які займаються вирішенням екологічних проблем.

На заходах демонструвалися документальні фільми, електронні презентації, книжкові виставки з екологічної тематики.

Відзначення краєзнавчих дат

Впродовж року до відзначення дат краєзнавчого календаря РОУНБ було проведено:

– творчу зустріч «Грані таланту Віри Мельникової»: до 75-річчя письменниці;

– ювілейний вечір з нагоди 75-річчя рівненського поета та перекладача Василя Кіндратовича Лящука, а також презентація його нової збірки поезій «На відстані руки» (упорядник книги – Анатолій Мізерний);

– відеоконференцію «Безмежжя таланту майстра пера» до 40 днів світлої пам'яті з дня смерті письменника Святослава Праска. Зустріч проводилася спільно з Комунальний заклад «Центр культурних послуг» Костопільської міської ради та Рівненською обласною організацією Національної спілки письменників України.

Спільно із товариством «Просвіта» бібліотекою проведена презентація книги «Скарбничий просвітянського духу», присвячена 90-річчю від дня народження Михайла Борейка, просвітянина, громадського діяча, дослідника. У книзі подано біографічний нарис про автора, статтю про його книговидавничу діяльність, бібліографічний покажчик книг, виданих за його ініціативи та публікації про нього, а також два розділи статей-спогадів та есеї біографічного і літературно-краєзнавчого характеру. Над книгою працювали невтомна дружина Михайла Борейка – Євгенія, Оксана Приходько, Лілія Овдійчук, Мирослава Жовтан і Наталія Войтович.

Відбулися зустрічі з рівненськими архівістами, науковцями, краєзнавцями з циклу «Спростовуємо міфи» «740 років тому – перша згадка про місто Рівне» у 4-ох лекціях.

З відзначення краєзнавчих дат «Рівненська залізниця. З історії рівненського транспорту»; «Театр Лейби Зафрана. Таємниці рівненського театру»; «Як це носили. З історії рівненської моди»; «Дерманській друкарні – 420»; «Найвідоміший Буквар Івана Федорова»; «Історія міста Рівного як об'єкт краєзнавчого дослідження» були прочитані лекції Людмили Леонової, Миколи Бендюка, Олени Прищепи.

Інші краєзнавчі дати були відзначені віртуальними виставками.

Відзначаємо «Свято книги»

Цьогоріч бібліотека традиційно приділяла значну увагу значенню книги у розвитку суспільства, її популяризації, комплектуванню, престижу професії бібліотекаря.

До Всеукраїнського дня бібліотек відбувся цикл заходів: урочистості з нагоди свята, на якому були нагороджені працівники бібліотеки Почесними грамота, інформаційно-рольова гра «Бібліотечний пульс», під час заходу присутні ознайомились з роботою бібліотекарів. Учасники виконували такі завдання: реєстрація читачів, оформлення читацького квитка, пошук та видача літератури, робота з електронними каталогами Рівненської ОУНБ. Були організовані екскурсії бібліотекою: виставковими залами, краєзнавчою експозицією «Рівненщина літератури», STEM-лабораторією у відділі літератури іноземними мовами, вантажною експозицією «Ретро виставка бібліотечних засобів».

Вперше у 2023 році РОУНБ була проведена велика регіональна подія – «Книжковий форум Рівненщини #книга_форум_rv», яка об'єднала видавців, книгорозповсюджувачів, популяризаторів і любителів книг та читання.

Мета – промоція та репрезентація сучасної української книги, популяризація державної мови, стимулювання вітчизняного книговидання, сприяння розвитку книжкового ринку, виховання культури читання, підвищення культурного, освітнього та наукового рівня нашого суспільства.

Програма Форуму запропонувала понад 30 подій для відвідувачів різного віку. Свої видання експонували 15 рівненських видавництв та видавців, представлені книги можна було придбати для домашньої бібліотеки та задонатити для військового госпіталю. Вдалося зібрати 70 книжкових донатів, які передані до госпіталю.

Офіційне відкриття форуму розпочалось вітальними ремарками представників органів місцевої влади. Відбулися церемонії нагородження лауреатів обласних літературної премії Світочів та премії імені Ганни Леончук за збереження та охорону нематеріальної культурної спадщини.

Учасників Форуму привітав зірковий гість – поет, віршотелер, перформер Андрій Пермяков, який своїм виступом подарував усім присутнім незабутні культурні враження. Музичності події додали виступ гурту «Енджі Крейда» та концерт співаної української поезії від «Співанка».

Книжкова толока запропонувала різноманіття книг від рівненських видавництв та видавців, унікальні виставки: інклюзивних книг з фондів найбільшої книгозбірні краю, видань з доповненою реальністю (AR) для дитячого читання іноземною мовою. Унікальні книжкові друки запропонувала експозиція Музею книги та друкарства Державного історико-культурного заповідника м. Острога.

Дитяча літературна резиденція була наповнена атмосферою читання й не тільки. Усі охочі могли взяти участь у майстер-класах й виготовити патріотичні обереги, познайомитися з ігровими та розвиваючими книгами для дітей з доповненою реальністю, з виданнями в універсальному дизайні та Срібною читацькою книгою – рекордсменкою України.

Веселі активності відбувалися на зустрічі з авторкою «Рівненського букваря» Оленою Медведєвою, а також було презентовано просвітницький проєкт «Пригоди з Читаксою на планеті Книгозаврія» Рівненської обласної бібліотеки для дітей.

Рівненський академічний обласний театр зворушив маленьких відвідувачів виставою «Коти-біженці».

Форум зібрав представників культурних та креативних індустрій, митців, поетів, бардів, художників, фотомитців, літераторів, краєзнавців, культурних діячів краю для спілкування та обміну ідеями. Усі охочі могли поринути у світ детективних романів Ксенії Циганчук, поспілкуватись з авторкою містичних романів – Аллою Рогашко, познайомитись з книгою «Університет і місто» Дмитра Шевчука й виданням тернопільської письменниці Олени Ходюк «Казки незламності». Взяти участь у майстер-класі крапкової графіки від Олени Сергєєвої. Послухати твори в авторському прочитанні та дізнатись про

майбутні книжкові новинки на літературній естафеті членів Рівненської організації Національної спілки письменників України.

Організаторами Першого книжкового форуму на Рівненщині стали: Управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації, Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека, Рівненська обласна бібліотека для молоді, Рівненська обласна бібліотека для дітей, ГО «Рівненське обласне відділення Української бібліотечної асоціації».

Також бібліотекою були відзначені День української писемності та мови, Всесвітній день рідної мови, День поезії, День письменника, Тиждень дитячої книги та ін.

Заходи з ініціативи сімейного читання: робота «Кімнати сімейного читання»

У 2023 році РОУНБ продовжувалась робота «Кімнати сімейного читання». Всього було проведено понад 100 занять.

Для дітей від 1 до 3-х років був розроблений щотижневий цикл заходів «Мама+я», на заняттях яких проводилися віршовані зарядки, рухливі вправи у вигляді гри та занять з розвитку дрібної моторики (аплікація, малювання, перебирання круп, сортування малих предметів). Наприклад: поробки з покидькового матеріалу «Закохані гудзики», малюнок крупами «Зимова казка», аплікація, що оживає «Крокодил прокидається», малюнок за відбитком руки «Хатинка для пташеняти». Творчі заняття вдало поєднувались з цікавими розповідями про дитячі книжки та читанням казок для діток. Так, під час проведення заняття з малювання «Чарівний горщик» діткам читалась казка Братів Гримм «Горщик каші». Залежно від тематики заняття дітям та їх батькам пропонувалися для ознайомлення добірка відповідної літератури. Аплікація «Веселий їжачок» супроводжувалась цікавою розповіддю про їжаків та їх проживання у дикій природі, а також добіркою книг з цієї теми.

Друга програма «Бібліотечна родина» для дітей дошкільного віку та молодшого шкільного віку була підпорядкована вивченню абетки та рахунку,

вчила логічному мисленню, голосним читанням. Значна увага приділялася популяризації книг дитячих авторів (зустрічі з дитячими письменниками, літературні вікторини, уроки-бесіди). Наприклад: запитання-відповідь «Прислів'я та приказки для дітей», складання пазлів «Казкові герої».

В 2023 році в межах проєкту «Граємо, вивчаємо, розвиваємо з Лебединкою» було організовано цикл зустрічей з дитячими фахівцями різних напрямків: з ейдетики, ліберики та каністерапії.

Інструктор з ейдетики, мнемотехніки та ліберики Марія Вискорко, провела цикл занять по ефективному запам'ятовуванню та швидкочитанню. Під час занять використовувались інтерактивні засоби, розвивалась асоціативна пам'ять та дрібна моторика.

Заняття з каністерапії проводили психолог, каністерапевт та тренер Вікторія Кузьменко, а також педагог і каністерапевт Анастасія Нагорна. Під час занять діти та їх батьки дізнались правила взаємодії та догляду за чотирилапими улюбленцями.

Заходи на «Літній терасі»

У 2023 році бібліотека продовжувала проведення заходів на «Літній терасі». На ній щоденно облаштовувалися місця для відвідувачів. Це – м'який куточок, стелажі, столи, стільчики, оргтехніка. «Літня тераса» була організована з метою залучення організованих груп дітей, дітей з батьками до проведення якісного дозвілля у бібліотеці. Серед запропонованих масових заходів були:

– уроки толерантності «Світ на дотик. Діти, які бачать руками», які дають змогу дітям поринути у світ своїх ровесників, які живуть у суцільній темряві та все ж навчилися бачити світ через дотики. Під час проведення заходу учасники вчилися шрифту Брайля, малювали та розпізнавали різні фігури, текстури, проходили лабіринт за допомогою білої тростини, опановували мобільні додатки штучного інтелекту;

– творча зустріч з Євгенією Гембаровською та Тетяною Леус, знайомство з книгою «Пластилінові цифри»;

– інтерактивна гра з казковими персонажами – іскорками суперсили лялькового паперового театру. Це ляльковий театр із 10 розробленими сценаріями та супутніми матеріалами для вистави розроблений залученими експертами ЮНІСЕФ та Міністерства освіти і науки. Під час проведення вистав діти вчилися краще ладнати з однолітками та дорослими, розуміти свої емоції, дізнавалися більше про навколишній світ, здорове харчування та безпечну поведінку, розвивали креативність;

– майстер-класи з різних мистецьких технік на розвиток дрібної моторики рук: «Еко декор»; подарунок другу своїми руками «Яблунева скринька»; з аплікації «Родинне дерево»; з нетрадиційної техніки малювання «Діалог про добро»; вітальні листівки до Дня матері та до Дня батька; виготовлення мохіто «Веселий коктейль»; виготовлення книжкової закладки;

– розвиваючі заняття з використанням настільних ігор, що сприяють розвитку пам'яті, кмітливості, швидкості реакції, збагаченню словникового запасу, швидкому засвоєнню нової інформації;

– квести, ігри «Маска я тебе знаю», «Детективне агенство «BOOK», «Лото літературне», «Конкурс барона Мюнхаузена». «Острів настільних ігор», «Чи знаєш ти своє місто» та ін.

На майданчику демонструвалися виставки книг, проводились вікторини, конкурси малюнків на асфальті, ознайомлення з творчістю відомих дитячих письменників.

Відвідувачами «Літньої тераси» були вихованці літніх таборів «Простір можливостей» ВПО, Центру всебічного розвитку «Перлінка», дитячий табір при Рівненському інституті післядипломної освіти, дитячий табір «Співдія Діти», користувачі «Кімнати сімейного читання».

Вже традиційно протягом трьох літніх місяців в бібліотеці тривало навчання дітей і підлітків віком від вісьми до п'ятнадцяти років англійській мові в Літній академії Ноела Хірманса, яке вони поєднували із активним

відпочинком. Звітували про отримані знання, як завжди, звітним концертом, де діти співали, декламували, а головне – розповідали своєму наставникові Ноелу Хірмансу, викладачу факультету англійської мови та журналістики Університету Лінкольна, який приєднався і спостерігав дійство із Сполучених Штатів Америки, про нові знання та веселі літні активності, які вони тут отримали.

У співпраці з Рівненською організацією Національної Спілки письменників України на «Літній терасі» запроваджено новий проєкт «Кава з письменником». Це цикл літніх зустрічей з місцевими літераторами учасниками яких стали: Неоніла Диб'як, Наталя Демедюк, Василь Тибель, Вікторія Климентовська, Лідія Гольонко, Анатолій Кичинський, Віра Мельникова, Світлана Мейта, Анна Лимич, Алла Рогашко та ін.

Популяризація літератури у межах проєктів «Вікно в Америку» та «Бібліотека-партнер Goethe-Institut: Мова. Культура. Німеччина»

Після тривалої паузи, яка була викликана початком повномасштабного вторгнення російських військ в Україну, співпраця із Посольством США в рамках *проєкту Window on America* відновилася. Рівненська державна обласна універсальна наукова бібліотека у 2023 році знаходилась на постійному зв'язку як із амбасадю, так і з Американським домом (America House). Для керівників проєкту проводились онлайн зустрічі, де обговорювались питання організації роботи центрів в період війни, знайомились та ділились досвідом діяльності американських просторів в сьогоdnішніх реаліях. В грудні місяці відбувся виїзний семінар керівників проєкту у м. Київ. Слід додати, що America House, який адмініструється через Посольство США в Україні міжнародною громадською організацією IREX, підтримав центр матеріально, подарувавши дві зарядних станції Bluetti та ноутбук.

В рамках проєкту проводились зустрічі з відзначення знакових календарних дат з життя Сполучених Штатів Америки. Безліч інформаційно-

дозвілевих активностей, що тут відбулися: «День прапора», «День гордості», «День патріотизму», «День подяки» та ін. Під час заходів бібліотекою було залучено багато нових відвідувачів, більшість яких є ВПО.

Особливої уваги були удостоєні прем'єри світових американських бестселерів: Стефані Майер «Сутінки», Елізабет Гілберт «Їсти, молитися, кохати», а також цикл заходів «Визначні постаті США, яких варто знати кожному», «Мартін Лютер Кінг – американський лідер руху за громадянські права»: історичний урок, «Ной Вебстер – творець американського варіанту англійської мови»: словниковий гід для студента, «Правила життя Вінстона Черчіля»: портрет політика, журналіста, письменника, лауреата Нобелівської премії.

Участь у спільному проєкті *«Бібліотека-партнер Goethe-Institut. Мова. Культура. Німеччина»* надала можливість поповнити фонд як сучасними німецькомовними виданнями, так і творами німецьких авторів в українському перекладі. Деякі з них були презентовані на зустрічах із студентами-філологами рівненських вишів, зокрема, в рамках серії «Читаємо улюблені твори німецьких авторів» відбулись прем'єри творів Роберта Зоннтаг «Сканери» та Каті Брандіс «Фрістайлерка».

Театр розповідей Камішібай (театральний переказ художніх творів), який став дуже популярним серед користувачів бібліотеки, поповнився новими історіями: «Піппілотек? Бібліотека чинить дива» та «Армстронг. Неймовірні пригоди Мишеняти, яке літало на Місяць».

За наслідками участі у семінарі від Goethe-Institut «Публічні розмови з психологом Удо Бером: Війна, травма та книга» у бібліотеку надійшли авторські комплекти емоційних карток з психології для роботи з людьми, що опинилися в складних життєвих ситуаціях та які допомагають їм покращити свій емоційний стан.

Німецькомовні заходи, що відбувались в рамках проєкту, носили різноплановий характер, але більшість з них були орієнтовані на відзначення національних свят і подій Німеччини: «Відновимо планету разом».

Презентація видання «Basteln for Futur» з еко-майстер-класом: до Дня екологічних знань; Tatsachen uber Deutschland = Факти про Німеччину: інформ-досьє необхідних знань для тих, хто цікавиться Німеччиною: до Дня німецької єдності; Бренд «Порше»: історія сімейного бізнесу: до річниці заснування автомобільної компанії Фердинандом та Феррі Порше.

Особливої згадки заслуговує музично-циркове шоу – «Anatolis Musikalischer Zirkus» = Музичний цирк Анатолія, яке влаштували для рівненських дітлахів музиканти-волонтери із Німеччини. Подружжя Анатоль та Віола Міхаеліс, які є викладачами Школи музики і мистецтва німецького міста Єна, від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну всіляко допомагають нашій країні та армії і влаштовують благодійні розважальні шоу для українських дітей, дивуючи своїми потішними музичними номерами.

Популяризація літератури виробничо-природничого, екологічного напрямку

Задля популяризації літератури виробничо-природничого, екологічного напрямку Рівненська державна обласна універсальна наукова бібліотека продовжувала співпрацювати із закладами освіти – Рівненським фаховий коледжем Національного університету біоресурсів і природокористування України, Рівненський економіко-технологічним коледжем НУВГП, Інститутом сільського господарства Західного Полісся НААН, Рівненським обласним навчальним центром зайнятості, Рівненським обласним та міським центрами науково-технічної творчості учнівської молоді, Рівненським державним гуманітарним університетом, Рівненським автотранспортним фаховим коледжем НУВГП, ліцеями м. Рівне та ін.

Діяльність бібліотеки у цьому напрямку велася згідно проєктів: «Наука та досвід у підприємництво аграрної та виробничої сфери», еко-проєкт «Охорона навколишнього середовища в Україні та на Рівненщині зокрема».

Для спеціалістів, студентів та викладачів вищезазначених закладів організовувалися Дні інформації, перегляди літератури різної тематики,

презентації наукових робіт, ділові та тематичні зустрічі, тематичні вечори, майстер-класи, вікторини, ігри-квести, еко-ігри.

Всього було проведено 17 ділових та тематичних зустрічей на різні виробничі теми:

– «Винаходи дітей світу – рушійна сила розвитку сучасних технологій»;

– «Жінки-винахідники світу та їхні винаходи»;

– «Поліський бурштин: сьогодення та перспективи на майбутнє» з презентацією книги Віктора Мельничука «Бурштин Полісся», де автор книги та керівники підприємств, що пов'язані з видобутком бурштину в Україні говорили про поліський бурштин, видобуток та виробництво бурштинових прикрас, про проблеми та досягнення українських фахівців у видобутку бурштину;

– «Фермерські господарства Рівненщини» – на зустрічі студенти кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства ім. С. Т. Вознюка навчально-наукового інституту агроєкології та землеустрою НУВГП спілкувалися із фермерами Рівненщини з Василем Радзивілом (співзасновником ГО «Спілка фермерів Рівненського району» та віце-президентом Всеукраїнської асоціації фермерів та головою ГО «Рівненська обласна асоціація фермерів та приватних землевласників» Андрієм Кузьмичом;

– «Волонтерство – запорука України у війні з РФ», з старшокласниками спілкувалися зі спікером – координатором Рівненського обласного волонтерського штабу, фаховим соціальним працівником комунального закладу Ветеранського простору РОР – Наталією Хоменко.

Для слухачів навчального центру Державної служби зайнятості було організовано 8 Днів інформації для таких масових професій: швеї, манікюрщиці, діловоди, секретарі, кухарі, візажисти, перукарі. А також для студентів та викладачів НУВГП проведений День інформації та декілька переглядів літератури з відповідних програм навчання.

В рамках проєкту «Охорона навколишнього середовища в Україні та на Рівненщині зокрема» були організовані ділові та тематичні зустрічі:

«Раціональне використання і охорона водних ресурсів в Україні та на Рівненщині зокрема», «Правильне поводження з сміттям»; «Охорона живого природного середовища»; «Охорона навколишнього середовища в Україні та за кордоном». Відбулися квести – 12, еко-ігри – 6: «Сортуємо сміття, граючи», «Альтернативні джерела енергії», «Здорове харчування в ваших руках», «Знаємо, вміємо-сортуємо» та ін.

До Всесвітнього дня рециклінгу відбулася цікава тематична зустріч на тему: «Утилізація відходів в країнах зарубіжжя та в Україні». Це нова тема, як продовження теми сортування сміття. В ході зустрічі присутні отримали інформацію про методи утилізації відходів: ресайклінг, апсайклінг, фрісайклінг. У буденному житті усі ці три методи звикли називати просто сортуванням. Із спікером заходу художницею, дизайнеркою, власницею апсайклінг-бренду Milmana-Анастасією Мельник-Маньковською пройшла зустріч «Рециклінг – вторинна переробка сміття» для студентів фахового технічного коледжу НУВГП. тематики.

На вищезазначених заходах були присутні фахівці, представники громадських організацій, викладачі-екологи, аграрії, представники рівненських установ, які займаються вирішенням екологічних проблем. На зустрічах обговорювалися загальнодержавні екологічні проблеми і шляхи їх вирішення, надавалася інформація про розвиток природно-заповідного фонду області, його охорону та збереження, про вирішення питань екологічно чистого харчування шляхом розвитку альтернативного органічного землеробства і в першу чергу виховання екологічної свідомості. На заходах демонструвалися документальні фільми, тематичні слайди, книжкові виставки з екологічної тематики.

Заходи з циклу «Приємно відпочиваємо в інтелектуальному середовищі»

Рівненська державна обласна універсальна наукова бібліотека продовжує створювати сприятливі та комфортні умови для організації інтелектуального

дозвілля мешканців міста. Особливе місце у цьому плані відведено організації та презентації художніх та фотовиставок:

- мистецькі роботи студії дитячої творчості «Місто щастя»;
- живопис Ірини Локшук «Краса незламної країни»;
- персональна виставка Віктора Гвоздинського «Аквавернісаж»;
- ручний розпис по тканині Тетяни Гіроль «Спокійні сни»;
- виставка дитячих робіт щорічного обласного огляду-конкурсу серед учнів та вчителів шкіл естетичного виховання Рівненської області;
- щорічна виставка робіт майстрів декоративно-прикладного мистецтва Рівненщини «Великодня писанка»;
- персональна виставка живопису «Мистецькі наративи Наталії Демедюк»;
- персональна виставка живопису Людмили Польохіної «Сад квіткових мрій»;
- персональна виставка живопису Анатолія Кичинського;
- персональна виставка живопису Іванни Оксенюк «Мавчині сни»;
- килимова вишивка Тетяни Гіроль «Одна килимова історія»;
- вишивка Олени Сульжик з с. Лісопіль, що на Костопільщині «Хрестики моєї долі»;
- виставка картин вишитих нитками, технікою – хрестик та вишитих картин бісером Лариси Чижикової, переселенки з Харкова;
- виставка живопису херсонського поета і художника, лауреата Шевченківської премії Анатолія Кичинського;
- виставка акварельного живопису Віктора Гвоздинського;
- фотовиставка-конкурс «Моя Україна!» Рівненського обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді.

Також бібліотекою продовжено співпрацю з мистецькими та професійними осередками міста і, як результат, проведені культурно-мистецькі виставки за підтримки Олександра Харвата, українського

фотографа, художника EFIAP. За його ініціативою у бібліотеці були організовані фотовиставки:

– «Українці. Латиші. Любов. Мир». Куратор мистецької виставки латвійський письменник та журналіст Арніс Сабловскіс;

– виставка художника карикатуриста Віктора Голуба «Карикатурою проти війни»;

– фотовиставка та нагородження переможців 9-го Міжнародного конкурсу репортерської фотографії Life Press Photo 2023;

– «Дні світла: Дух та почуття звільненого Херсона». Автор світлин – Антон Балан (м. Херсон), волонтер, доброволець ТРО, а нині воїн ЗСУ, що захищає Україну у складі 14 ОМБ;

– «Галичина на світлинах 1920–1939 років у пікторіальній фотографії польського професора Владислава Богацького;

– «Любов завжди вчасна». Фотопроект Марини Долганової та Олександра Харвата.

Фотовиставка «Розстріляного відродження» українського письменника Мартина Якуба «Живі розстріляні» презентувала портрети діячів створені штучним інтелектом.

Інтерактивна арт-виставка «Рівне Аніма Фест» була представлена школою анімації «Мульти Кідс» під керівництвом Юлії Півторак. На виставці експонувалося 46 робіт, де кожна робота – це інтерактивний плакат з кодом, відсканувавши який можна побачити і почути меседж, який хотів донести автор глядачеві. Це анімаційні ілюстрації, скетчі та історії створені дітьми віком від 5 до 18 років. Кожну презентацію відвідало 25–35 гостей. Всього учасниками та гостями цих заходів стали понад 300 людей.

В рамках клубу «У світі прекрасного» працівники відділу мистецтв РОУНБ підготували і провели низку літературно-художніх заходів:

– творчий вечір автора-виконавця Дмитра Калуша з м. Луцьк;

– «Поезія рівненських письменників у пісні», літературно-музичний вечір за участі Рівненської спілки письменників та Рівненської музичної спілки;

– творчий вечір письменниці з Дубенщини Любові Братащук «Я із того краю родом» за участі фольклорного гурту «Веселі молодиці», танцювального колективу «Браво» с. Козин Дубенського району;

– вечір живої християнської музики Ярослава Геника, воїна ЗСУ, який тимчасово перебував у Рівному;

– «І слово буде жити вічно...», вечір пам'яті членів Рівненської музичної спілки, які відійшли у вічність за участі Рівненської спілки письменників та Рівненської музичної спілки;

– тематична зустріч «Поезія миру і війни»;

– вечір сучасної української поезії;

–звіт-концерт юного музиканта Ореста Пастушенка;

– вечір-портрет Агталії Гаврюшенко: до 55-річчя створення народного молодіжного театру;

– літературно-художній вечір до 40-річчя літературного об'єднання «Поетарх»;

– звіт-концерт учнів фортепіанного відділу ДМШ №1 ім. М. Лисенка, клас викладача Наталії Колеснік;

– творча зустріч з Тетяною Мазур, лікарем, поетесою, авторкою пісень, краєзнавицею, збирачкою фольклору;

– «Дім мудрості. Аптека для душі», літературно-художній вечір до Всеукраїнського дня бібліотек

– творчий вечір Валентини Слуквіної «Душу лікую піснею»;

– вечір пам'яті поета і музиканта Олександра Смика, у партнерстві з Рівненською організацією НСПУ.

Одним з пріоритетних напрямків роботи бібліотеки є робота з молоддю. Для них були організовані і проведені:

– творчий вечір поета і музиканта Тараса Несміха «Моя Батьківщина»;

– презентація поетичної збірки «Туманне безмежжя. Тиша. Ріка» та концертна програма за участі молодих музикантів Тараса Несміха, Андрія Кардаша, Ірини Патутіної;

– діалог письменників зі школярами: Вікторія Климентовська, Віра Мельникова, Лідія Гольонко;

– майстер-класи: з ручного розпису по тканині. Провела – Тетяна Гіроль; пов'язування хустки: до Всесвітнього дня української хустки. Провела – Людмила Подганюк;

– культурологічні читання проводилися у онлайн форматі під загальною темою «Видатні українці, які змінили світ» (Володимир Вернадський, Марія Примаченко та наш сучасник унікальний лікар-кардіохірург Борис Тодуров).

На підлітків був орієнтований проєкт «Майстерня юного ілюстратора», який реалізувала у літній період провідний бібліотекар Катерина Гоч, вигравши міні-грант УБА.

У рамках проєкту було організовано п'ять майстер-класів проведених молодими рівненськими художниками:

– створення власного міні-коміксу на основі серії коміксів Джеронімо Стілтона (художник Іванна Оксенюк);

– створення коміксу з елементами квілінгу на основі коміксів Свена Нордвікса (художник Іванна Оксенюк);

– створення коміксу за сюжетом книги Г. Вдовиченко «Ліга непарних шкарпеток» (художник Юлія Півторак);

– створення персонажа з книги В. Нестайка «Тореодори з Васюківки» (художник Наталя Серветник);

– створення зіна за сюжетом книги Юхима Чеповецького «Пригоди шахового солдата Пешкіна» (художник Олександра Промська).

До участі в проєкті було залучено близько 50-ти учасників. На завершення кожного заняття роботи учасників оформлювалися в антирами та з них формувалася виставка.

Незмінним партнером бібліотеки є спільнота «Тангенс – Аргентинське танго в Рівному», які вже шостий рік поспіль щонеділі збираються у нас на мілонги. За рік відбулося 48 мілонг. До учасників, які стояли біля витоків товариства, долучилося чимало нових членів, адже танець це також одна з

форм психологічного розвантаження. Всі вони поповнили число користувачів книгозбірні і користуються широким спектром послуг бібліотеки.

На базі бібліотеки у партнерстві з Рівненською спілкою письменників діяла творча лабораторія «Наше коло» – щомісячні творчі зустрічі, що включають літературні читання власних творів та їх обговорення у колі однодумців. «Наше коло» об'єднує зрілих письменників з досвідом, молодих членів літературного об'єднання «Поетарх» і літераторів-початківців різного віку.

Протягом року Рівненська державна обласна універсальна наукова бібліотека організувала низку цікавих, пізнавальних зустрічей: «Здорове харчування у ваших руках», спікер – Ірина Касянова, консультант із раціонального харчування і корекції ваги, засновниця власного тренду «Турбомаркфон схуднення»; інтелектуальна гра-батл з питань економіки: «ЩО? ЯК? ДЛЯ КОГО?», де змагалися команди студентів Рівненського фахового коледжу інформаційних технологій та студенти Рівненського кооперативного економіко-правового коледжу;

Традиційно, Рівненська державна обласна універсальна наукова бібліотека організувала тематичні зустрічі, інформаційні години, ігри, квести, майстер-класи, приурочені народним та національним святкам: «Різдво: українські традиції святкування. Різдвяна кутя», «Вишиванка – важлива складова українського національного вбрання», «Свята серпня», «Свята грудня», «Миколай, Миколай, ти до нас завітай», «Андріївські вечорниці», «Перші ягоди літа – користь та шкода», «Свято Покрова Пресвятої Богородиці: історія події, традиції», «Стрітєння: історія та традиції свята», «Ой, на Івана, ой, на Купала» та ін.

Щосуботи та щонеділі продовжував працювати клуб за інтересами «Майстриня». Відвідувачі клубу займалися різними техніками в'язання гачком та спицями, продовжували освоювати уроки з техніки ірландського мережива, займалися бісероплетінням (створювали цікаві жіночі прикраси: джгути, чокери, ланцюжки, силянки).

Улюбленою темою майстринь залишається новорічно-різдвяна тематика: ялинкові прикраси: янголи, сніжинки, сніговики, дзвіночки.

У листопаді/грудні 2023 року майстрині клубу оголосили благодійну акцію «В'яжемо у клубі теплі шкарпетки для воїнів ЗСУ». Завдяки роботі майстринь було вив'язано 22 пари шкарпеток та відправлені воїнам у Луганську область. На рекламні оголошення про благодійну акцію відгукнулися і мешканці міста: приносили вже вив'язані шкарпетки, а також забезпечили в'язальними нитками клубівців, які і надалі продовжують в'язання шкарпеток для воїнів.

Під час засідання клубу «Майстриня» бібліотекою були організовані ряд пізнавальних заходів:

– зустріч майстринь з Валентиною Одинцовою, місцевою травницею, яка крім того що знається на травах та їх використанні, ще й вирощує їх на присадибній ділянці. Пані Валентина ділилася досвідом та радила трави, корисні у лікуванні різних хвороб.

– цикл зустрічей «Секрети довголіття». Спікерами зустрічей були – Лідія Іванова – доцент РДГУ, кандидат педагогічних наук, магістр фізкультури та спорту та Ольга Прокопчук – викладач технологічних дисциплін Рівненського фахового коледжу інформаційних технологій. На заходах присутні разом виконували найпростіші рекомендовані фізичні вправи для довголіття, смакували продукти здорового харчування та чаї.

Популяризація сучасної книги для сімейного читання через віртуальне середовище

У 2023 році працівники Рівненської державної обласної універсальної наукової бібліотеки продовжили реалізацію локального проекту «PRO.Читання: голосні читання книг рівненських авторів», який спрямований на розвиток інноваційних форм промоції читання, вироблення ефективної системи інформування про краєзнавчі книги, читання як терапію та адаптацію персоналу і бібліотек до роботи в онлайн-середовищі.

Ініціатива полягає у створенні відеосюжетів (до 20 хв. кожен) голосних читань книг про Рівненщину та рівненських авторів (з переліку переможців та номінантів конкурсу «Краща Книга Рівненщини») у виконанні бібліотекарів.

Впродовж року було створено та опубліковано на офіційному YouTube-каналі Рівненської ОУНБ 20 відеоподкастів. Серед них: Євген Шморгун «Громове дерево», Ксенія Циганчук «Право на вбивство», «Кривавими слідами», Олександр Ірванець «Загальний аналіз», Василь Басараба «Вогонь і вітер», Ірина Одерако «Там, де перетинаються грані», Лідія Рибенко «Золото Мірабіліса», Ераст Гуцуляк «Моя дерев'яна валізка», Алла Рогашко «Її сукня», Святослав Праск «Всупереч долі», Богдан Боровець «Омана», Іван Барабаш «Денники матері», Хаї Мусман «Місто моє розстріляне», Юлія Новік-Голубєва «Мислю: мама трьох донечок – про материнство, буття і смерть», Петро Велесик «Сіті Пандори», Ніна Смик «По гострому лезу ножа», Андрій Жив'юк «Дерманської республіки» до «Дерманської трагедії», Максим Парфіненко «Майже війна обміть», Анна Щавінська «Сова. Лис. Риба. Метелик».

Такий формат знайомства з літературою рідного краю актуальний для мешканців малих та великих населених пунктів Рівненщини, котрі обмежені у часі, не мають доступу до запропонованих творів та людей з інвалідністю.

Було записано відеоінтерв'ю з Юлією Півторак, керівником школи анімації «Мульти кідс» у рамках проєкту «Навколومیстецькі теревені» <https://www.youtube.com/watch?v=Fx0Nbw1Ksxo>. Такий формат дозволяє популяризувати творчість митців краю далеко за межі регіону і повноцінно працювати у нестабільних умовах.

Знято та змонтовано інтерв'ю зі знаковою постаттю, яка брала участь у становленні держави Україна – Любомиром Гладуном «Хроніки Дня Незалежності. РІВНЕ 1991–2021 рр.», яке було включено до плейлистів ютуб-каналу Рівненської ОУНБ. Це цикл пізнавальних красзнавчих передач, покликаний популяризувати міську історію, тлумачити суспільні події,

розповідати про знакових рівнян та фіксувати спогади людей, які приймали активну участь у становленні незалежності в Рівненській області.

Були відзняті відео «Як дослідити свій родовід» зі спікером Людмилою Леоновою, «Парк – не в'язниця», спікер – Ольга Михайлишин, «Рід Любомирських. Історії кохання», спікер – Світлана Калько.

2.1.2. Програма «Бібліотека – центр неформальної освіти громадян»

РДОУНБ продовжувала працювати в Програмі неформального навчання місцевої громади. На базі Інтернет-центру впродовж 2023 року діяла «Школа цифрової грамотності для дорослих», яка пропонувала постійно діючі послуги:

- комп'ютерні курси для початківців;
- курс «Смартфон з нуля»;
- міні-тренінги з оволодіння найпопулярнішими електронними сервісами онлайн (медична система Helsi, месенджери для спілкування, комунальні платежі онлайн, інтернет-магазини та покупки, освітня платформа «Дія. Цифрова освіта» та портал «Дія. Державні послуги»).

Впродовж року бібліотека успішно організовувала проведення публічних лекцій з питань культури, мистецтва, фізичного і психічного здоров'я, самореалізації та сомозайнятості з таких тем:

- «Ігнацій Ян Падеревський. Герой мистецтва та Батьківщини» з циклу «Польські композитори Великої Волині». Модератор – Ірина Казимірска;
- «Герман Жуковський. Композитор нашого краю»: до 110-ї річниці від дня народження. Модератор – кандидат мистецтвознавства Тетяна Прокопович;
- «Остап Вересай. Життя та творчість» : 220 років від дня народження. Модератор – кандидат історичних наук, головний бібліотекар Юрій Булгаков;

– «Життя та творчість Семена Гулака-Артемівського у контексті боротьби за культурну незалежність України», за участі Тетяни Прокопович, мистецтвознавця та Наталі-Марії Фарини, народної артистки України;

– «Осип Курилас. Повернення в історію» за участі режисера фільму Романа Метельського зі Львова;

– «Графіка як вид образотворчого мистецтва». Лектор – Руслана Шеретюк, професор РДГУ;

– «Основи сучасного декоративного мистецтва України». Лектор – Ярослава Вернюк, кандидат філологічних наук, доцент РДГУ;

– «Інтеграція етнічних речей у новітній дизайнерський простір». Лектор – Ярослава Вернюк, кандидат філологічних наук, доцент РДГУ;

– «Здорові звички сучасної людини». Лектор – б'юті-експерт Ірина Карнаух;

– лекція лікаря нутриціолога Алли Ярмолюк в рамках клубу «Б'юті хаб»;

– «Єлизавета Острозька – некоронована володарка Волині». Спікер – Микола Бендюк;

– «Волинські чехи». Лектор – доктор історичних наук Світлана Шульга (м. Луцьк);

– «Стара Волинь і Волинське Полісся Олександра Цинкаловського». Лектор, доктор історичних наук Вікторія Дяченко та інші.

Бібліотекою налагоджено зв'язки з Державним меморіальним музеєм Михайла Грушевського у Львові та ГО «Українське фотографічне товариство». Укладено Меморандум про співпрацю між Рівненською ОУНБ та ГО «УФОТО» (директор Роман Метельський). Як результат в бібліотеці відбулася низка просвітницьких заходів:

– антилекції «(Не)знаний Михайло Грушевський» від вченого секретаря Музею Софії Легін для громади міста та вчителів історії-слухачів РОІППО: до виставки банерів «Грушевськіана Львівського музею Михайла Грушевського»;

– творча зустріч з режисером Романом Метельським (м. Львів) та перегляд його документальної стрічки «Осип Курилас. Повернення в історію».

У 2023 році продовжено читання лекцій зі «Спічрайтингу», було підготовлено та прочитано лекції з тем: «Робота з інформацією», «Робота з регіональною інформацією», «Регіональні інформаційні ресурси», «Спічрайтинг як напрям ділової риторики», «Форми і методи роботи з інформацією», «Спічрайтинг як напрям роботи референта», «Елементи спічрайтингу у роботі діловода». Лекції відвідали студенти 1 курсу спеціальності 029 «Інформаційна бібліотечна і архівна справа» Рівненського державного гуманітарного університету та студенти 2 курсу Рівненського фахового коледжу інформаційних технологій (РФКІТ).

Все більш популярними стають щотижневі відеоконференції для інформування місцевої громади, в т.ч. людей з інвалідністю та соціально незахищених верст населення. До проведення відеозустрічей залучаються фахівці з профільних установ: Департамент соціальної політики Рівненської міської ради, Рівненський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги, Управління Держпраці у Рівненській області, Головне управління Державної податкової служби у Рівненській області, Сервісного центру міністерства внутрішніх справ України в Рівненській області, Головного управління державної фіскальної служби у Рівненській області, Управління патрульної поліції в Рівненській області тощо.

Впродовж 2023 року було проведено 42 відеоконференції із циклу «Твоє право» та «Реформи в державі». Тематика досить різноманітна: надання допомоги від держави, права та обов'язки людей з інвалідністю, надання субсидій, оформлення пенсій, працевлаштування осіб з інвалідністю, майнові податки, оформлення довіреностей, охорона праці, трудове законодавство, виплати ВПО, мобілізація, відстрочка, підстави звільнення від військової службитощо. На цих заходах були присутні 855 осіб [57].

Всі записи відеоконференцій доступні на Ютуб каналі бібліотеки (<https://www.youtube.com/user/libr1rv>).

У консультативному пункті бібліотеки надавав консультації для вимушено переселених осіб головний юрист Юрій Висоцький, завідувач сектору Рівненського бюро правової допомоги № 1 впродовж багатьох років. Влітку 2023 року став на захист України і під час бойового завдання загинув у Донецькій області.

У 2023 році в бібліотеці продовжував працювати клуб «Єдині», в рамках якого вимушено-переселені особи та інші мешканці міста вивчали та удосконалювали українську мову через фахові заняття, участі у масових заходах, а саме: відвідування лекцій, проведення бесід, діалогів, презентаціях тощо, з таких тем:

- «Удосконалення мовлення. Збагачення лексичного складу мови»;
- «Мова як засіб формування нації. Мовлення рідною українською в побуті, навчанні, роботі»;
- «Народно-обрядові свята українського календаря»;
- «Український національний одяг. Українська національна кухня»;
- «Культура як засіб пізнання і самопізнання народу. Світочі української культури»;
- «Україна, етнос, нація. Національна культура українців»;
- «Україна у світовому співтоваристві. Українська діаспора» та ін.

Позитивним у роботі клубу стали на прохання відвідувачів засідання, присвячені рівненським письменникам, краєзнавцям, державним та громадським діячам. Один із таких заходів присвятили літературним читанням твору «Волинь» Уласа Самчука, видатного українського письменника, уродженця Рівненщини. Для домашнього завдання слухачам було запропоновано обрати найбільш цікавий уривок роману «Волинь» та спробувати переказати своїми словами основну думку тексту українською мовою.

Для покращення розмовної української мови в клубі використовуються різні практики, одна із таких – імпрези з цікавими особистостями міста, які у своїй розповіді використовують професійну лексику.

В мовному клубі «Єдині» відбулися також зустрічі для слухачів з відомими рівнянками – Аллою Українець та Раїсою Цапун, які у своїх розповідях використовували професійну лексику.

Продовження розмови відбулось на краєзнавчій пішохідній екскурсії «Площа Театральна: історія та сучасність», після якої слухачі писали твір на вільну тему «Що я знаю про місто Рівне?». Викладач-волонтер Віра Мельникова зробила детальний аналіз кожного твору. Разом із учасниками клубу «Єдині» пройшлася правилами написання окремих слів для закріплення матеріалу.

Інші практичні заняття відбувалися за темами: «Діалогічне мовлення як засіб формування комунікативних навичок», «Використання мовних зворотів, етикетних форм у діалогах», «Закріплення знань з лексики. Синоніми», вивчали правопис «і» та «и» в основах іншомовних слів, правопис слів іншомовного походження, звертання, їх синтаксичне оформлення на письмі, значення афоризмів.

Сьогодні клуб «Єдині» відвідують 17 постійних слухачів. Це були переселенці з Луганська, Краматорська, Маріуполя, Сєверодонецька, Херсону, Харкова та інших міст України.

З початком збройної агресії росії в Україні головна книгозбірня області розпочала Програму з підтримки переселенців у різний спосіб: організація неформального навчання з залученням рівненських освітян, проведення різноманітних освітньо-дозвіллевих заходів, створення інтеграційних локацій. Головна мета бібліотечних активностей – згуртувати, підвищити рівень громадського залучення, надати інформацію про нові можливості, які допоможуть внутрішньо переміщеним українцям пережити цей складний період. З метою соціальної адаптації та психологічної підтримки ВПО відбулося понад 50 зустрічей для вимушено переселених осіб. А саме:

– психологічні тренінги в колаборації з благодійним фондом «Рокада» на теми: «Безпека під час війни», «Формування розуміння різноманітностей видів гендерно зумовленого насильства. Як ідентифікувати? Як діяти? Куди

звертатись?», «16 днів проти насильства», «Активізація ресурсів формування навиків самодопомоги», «Криза: пошук сенсу. Саморефлексія та новий досвід», «Ресурсна зустріч: рівний-рівному», «Робота психотерапевтичної групи», «Психоемоційне розвантаження та стресостійкість» та інші.

– лекція «Зруйнована, але не знищена» за участі доцента кафедри культурології Ю. М. Нікольченко спільно з центром підтримки внутрішньо переміщених осіб «Я-Маріуполь. Рівне», живу книгу «З Маріуполем в серці».

– арт-терапевтичні майстер-класи – «Малюнок весни», «Я – гармонія» (виготовлення крафтових свічок, патріотичних оберегів);

– екскурсії середмістям Рівного, тощо.

Разом з юристами безоплатної правової допомоги був створений консультаційний пункт для ВПО, де надавалась юридична допомога.

Вимушено переміщені особи постійно запрошувалися на інші заходи бібліотеки, як пізнавального так і дозвіллевого характеру.

Бібліотека у 2023 році була активним учасником неформального навчання місцевої громади. На базі Інтернет-центру впродовж року діяла «Школа цифрової грамотності для дорослих», яка пропонує постійно діючі послуги:

– комп'ютерні курси для початківців;

– курс «Смартфон з нуля»;

– міні-тренінги з оволодіння найпопулярнішими електронними сервісами онлайн (медична система Helsi, месенджери для спілкування, комунальні платежі онлайн, інтернет-магазини та покупки, освітня платформа «Дія. Цифрова освіта» та портал «Дія. Державні послуги»).

У 2023 році тренерами Інтернет-центру Людмилою Поліщук та Михайлом Боболовичем було проведено:

– 162 групових занять для 110 осіб з оволодіння базовими знаннями для роботи з комп'ютером і мережею Інтернет.

– 222 індивідуальних заняття для 55 осіб з оволодіння навиками роботи на смартфоні.

– 18 тренінгів на тему «Дія. Цифрова освіта», 21 тренінг «Дія. Державні послуги онлайн», 20 тренінгів «Комунальні послуги: подача показників та оплата», 20 тренінгів «Онлайн покупки», 20 тренінгів «Електронний сервіс запису до лікаря Helsi.me», 16 тренінгів «Додатки для спілкування: Viber, Telegram, Facebook Messenger». Участь у тренінгах взяли 368 осіб [57].

У 2023 році було започатковано цикл занять для людей старшого віку у рамках «Школи медійної грамотності», проведено 3 заняття, участь в яких взяли 78 осіб. Мета занять – ознайомити учасників з поняттям «фейк», навчити використовувати мережі для отримання достовірної інформації; аналізувати її достовірність та відрізнити фейк від істини; розвивати увагу, пам'ять, мислення, вміння аналізувати та робити висновки, висловлювати власні судження; удосконалювати навички роботи з інформацією.

Бібліотека сьогодні є активним учасником неформального навчання представників місцевої громади, яка допомагає швидко і вчасно добути необхідні знання відповідно до потреб користувачів, зокрема, це є отримання актуальних практичних знань і навичок з вивчення англійської мови в English Club, самоорганізоване здобуття певних компетентностей у STEAM-просторі, опанування сучасних методів розв'язання професійних завдань на онлайн-вебінарах «Портфоліо вчителя іноземної мови» тощо.

Відвідувачі центру Window on America продовжили активне спілкування в рамках зустрічей в English Club, причому на прохання клубістів ці зустрічі стали відбуватися частіше, двічі на тиждень. Недільні засідання присвятили вдосконаленню англійської граматики. Модератором цих зустрічей став волонтер Максим Ткачук, випускник американської програми Fulbright Teaching Excellence and Achievement Program (FTEA).

Впродовж року в рамках проекту Window on America відбулось 102 засідання в рамках English Club, на яких розглядалися наступні теми: The 6th sense, Global Beatles Day, Unknown around (UFO), Rules in my life, Looking Forward, Types of Food, Space Story, Become Adult, Remembrance тощо.

Презентації, тренінги, майстер-класи, засідання, ігрові програми, вебінари – це ті форми неформальної освіти, які практикуються у центрі.

Окремим рядком слід згадати спільне із збіжним клубом міста Миколаїв онлайн засідання клубу за темою «Leadership», яке відбулося в рамках Гранта Посольства США в Україні «Підтримка розбудови потенціалу та програмування в Центрі «Вікно в Америку» (American Studios)», і до якого долучились інші центри Window on America, адже сьогодні саме лідери, як правило, всякчас пропонують щось нове та сучасне і окреслюють шляхи, куди йти, щоб перемагати. Під час зустрічі присутні провели опитування з обраної для дебатів теми за допомогою онлайн-сервіса Mentimeter.

У січні-лютому 2023 року завершився проєкт «Англійська для медиків» (заняття з англійської мови за сприяння Посольства США в Україні).

В рамках віртуального проєкту «Портфоліо вчителя іноземної мови» раз на квартал відбувались онлайн зустрічі із вчителями англійської та німецької мов, що працюють в навчально-освітніх закладах як міста, так і Рівненської територіальної громади. Даний проєкт спрямований на популяризацію сучасних навчально-методичних ресурсів із вивчення та викладання іноземних мов з метою удосконалення навчального процесу із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Вже традиційно протягом трьох літніх місяців в бібліотеці тривало навчання дітей і підлітків віком від вісьми до п'ятнадцяти років англійській мові в Літній академії Ноела Хірманса, яке вони поєднували із активним відпочинком. Звітували про отримані знання, як завжди, звітним концертом, де діти співали, декламували, а головне – розповідали своєму наставникові, Ноелу Хірмансу, викладачу факультету англійської мови та журналістики Університету Лінкольна, який приєднався і спостерігав дійство із Сполучених Штатів Америки, про нові знання та веселі літні активності, які вони тут отримали.

Для підлітків, які вивчають німецьку мову активно працював Театр розповідей Камішібай (театральний переказ художніх творів), який став дуже

популярним серед користувачів бібліотеки, поповнився новими історіями: «Піппілотек? Бібліотека чинить дива» та «Армстронг. Неймовірні пригоди Мишеняти, яке літало на Місяць».

У 2023 році незмінною роботою бібліотеки була підтримка осередків національних менших, яка проявлялася у відзначенні міжнародних, державних країнознавчих, знаменних і пам'ятних подій зарубіжних країн.

З метою зміцнення безпеки, довіри, стабільності та співробітництва між Україною та Польщею бібліотека спільно з Культурно-просвітницьким центром імені Томаша Оскара Сосновського та Рівненською міською радою реалізували спільний проєкт до Дня Конституції Польщі. На зустрічі були присутні віце-консул Генерального консульства Республіки Польща у Луцьку Матеуш Маршалек, декан Рівненського деканату, настоятель парафії св. Петра і Павла та Божого милосердя міста Рівного Владислав Чайка та отець Вальдемар Шляхта. Доцент кафедри всесвітньої історії РДГУ Ігор Десятничук познайомив з історією створення Конституції Польщі. Захід супроводжувався музичними творами польських та українських композиторів.

До Дня Незалежності Польщі за великої підтримки голови Культурно-просвітницького центру імені Томаша Оскара Сосновського Ярослава Ковальчука у бібліотеці відбувся національно-патріотичний захід.

Продовжуючи тему українсько-польських взаємин, варто згадати тематичну зустріч «Марко Безручко – символ об'єднання українців і поляків», під час якої вшанували визначного діяча української історії, генерал-хорунжого УНР Марка Безручка, героя двох держав – України та Польщі. Про життєвий та бойовий шлях генерал-хорунжого УНР, який у квітні 1919 року проліг через Рівне а також про польський період життя видатного воєначальника, розповіли рівненські краєзнавиці Наталія Гавриш та Валентина Данілічева. Учасники зустрічі – викладачі та студенти Національного університету водного господарства та природокористування; Рівненського державного гуманітарного університету, Рівненського фахового коледжу інформаційних технологій.

Організовано кіноперегляд фільму «Анна Валентинович. Звідки ми прийшли, ким ми є і куди прямуємо» та творчу зустріч з режисером фільму Єжи Залевським. На зустрічі були присутні: друг та соратник А. Валентинович по «Солідарності» Тадеуш Дешкевич, онук Пйотр Валентинович та члени родини Анни Валентинович з України.

Впродовж багатьох років відділ співпрацює із Товариством німців «Відергебурт». В рамках цього партнерства наприкінці року в бібліотеці відбулась презентація науково-просвітницького проєкту «Євангелічно-лютеранські храми Західної Волині. Календар 2024», де представлені архітектурні пам'ятки німців Волині, зокрема, церкви кінця ХІХ – початок ХХ століть. Автором та науковим керівником проєкту є викладач Луцького національного технічного університету Михайло Костюк. Зустріч відбувалась за участі голови Ради німців України Володимира Лейсле.

2.1.3. Програма «Розвиваємо бібліотеку як туристичний об'єкт»

У 2023 році РОУНБ продовжувала розвиватися як туристичний об'єкт. Були проведені екскурсії центром міста – вулицями М. Драгоманова, Ю. Словацького, 16 Липня, Замковою, Шкільною, С. Петлюри, Поштовою, Театральною площею, Сакральними об'єктами центра міста, Парком імені Т. Г. Шевченка. Всього проведено – 54 екскурсії (відвідувачів – 460) [57].

Впродовж року працівники бібліотеки популяризували краєзнавчу експозицію «Рівненщина літературна». З метою популяризації культурної спадщини Рівненщини, поінформованості відвідувачів з розвитком літературного процесу від найдавніших часів до сучасності. Було проведено 49 (відвідувачів – 621) екскурсій за окремими хронологічними розділами: «Предчета. Літописання. Край у хроніках», «Книгодрукування. Культурно-освітнє відродження краю», «Літописання козацької доби», «Культурний простір краю: Імена, події, книги. ХVІІІ–ХІХ ст.», «Літературне життя краю

на зламі століть», «Літературний процес краю у міжвоєнний період. Літературна еміграція», «Мультикультурний вимір літератури краю» [57].

Традиційними і багаточисельними були оглядові екскурсії бібліотекою. Залюбки їх відвідували школярі, студенти, викладачі. Завжди щось нове і цікаве вони могли побачити у відділах бібліотеки, ознайомитись з ресурсами і послугами. Всього у звітному році проведено 157 (відвідувачів – 2231) оглядових екскурсій. Учасникам екскурсій експонувалися також колекції рідкісних і цінних видань; колекції відомих людей Рівненщини: Григорія Дем'янчука, Андрія Кондратюка, Анатолія Білецького, Сидора Кравця, Богдана Столярчука, Юрія Рибачука та ін.; здійснювались перегляди мистецьких та книжкових виставок, фотозон.

Чотири екскурсії бібліотекою було проведено – англійською та німецькою мовами.

Використовуючи цифрові інструменти бібліотекою було проведено ряд екскурсій для незрячих та слабозорих відвідувачів. Так, у 2023 році, було створено аудіоверсію екскурсії «Театральна площа», яка опублікована на інклюзивному сайті «Аудіобібліотека» у розділі «Аудіоекскурсії». Зроблено адаптацію та озвучено текст екскурсії з урахуванням порад фахівців щодо сприйняття, розуміння, особливостей тактильного знайомства з об'єктами показу, міського орієнтування.

2.1.4. Програма «Бібліотека для людей з інвалідністю. Соціальні послуги»

Обслуговування людей з інвалідністю є одним із пріоритетних напрямів роботи працівників відділу, які організують навчальні та консультаційні заняття, змістовне дозвілля, створюють адаптований контент, реалізують проекти, які спрямовані на роботу з людьми з інвалідністю різних нозологій.

Впродовж 2023 року тренер Інтернет-центру «Окуляр» П. С. Поліщук організував та проводив індивідуальні заняття з основ комп'ютерної

грамотності та опанування смартфоном з використанням спеціальних додатків штучного інтелекту для людей з інвалідністю по зору.

Було проведено 146 занять з комп'ютерної грамотності для 16 чоловік та 200 заняття по оволодінню смартфоном для 10 чоловік. На запит користувачів здійснено пошук 300 аудіокниг та їх запис на флеш носії.

У квітні, липні та листопаді 2023 році вперше у Рівному проходив реабілітаційно-відновлювальний табір «Життя після війни» для військових з втратою зору та членів їх сімей. У рамках соціального проекту Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека стала базою для проведення практичних занять. Зокрема, у навчально-тренінговому центрі книгозбірні військові знайомилися зі шрифтом Брайля, вчилися ним писати та друкувати, також вчилися малювати грифелем на спеціальній дощечці, практикували шрифт Гебольда, пізнавали на дотик карти України та світу, складали рельєфний план маршруту на місцевості для формування уявлень про відкритий простір і орієнтування в ньому.

Тренер інтернет-центру «Окуляр» навчав ветеранів користуватися смартфонами та мобільними додатками, які розроблені спеціально для незрячих; працювати з комп'ютером за допомогою програм екранного доступу та користуванню GPS-навігаторами.

Заняття з бійцями проводили досвідчені тренери, тифлопедагоги, дехто із них сам має порушення зору.

Програма реабілітації військових включає комплекс заходів спрямованих на повернення до незалежного самостійного життя військових з втратою зору:

- орієнтування у просторі (відпрацювання практичних навичок в умовах різної інфраструктури);
- самообслуговування і самостійності в побуті та соціумі;
- невзуальна доступність (смартфони та різноманітні мобільні додатки), робота на ПК за допомогою програм екранного доступу.

Проект реалізувався за ініціативи громадської спілки «Сучасний погляд» та фінансової підтримки Фонду Олександра Терещенка – бійця-кіборга, який

отримав інвалідність під час оборони Донецького аеропорту і не один рік підтримує реабілітацію українських воїнів.

У 2023 році П. С. Поліщуком та І. В. Усович було проведено аудит щодо інформаційної доступності всередині приміщення бібліотеки. Як результат, за фінансової підтримки управління культури і туризму Рівненської ОВА було виготовлено 150 тактильних табличок з шрифтом Брайля та 4 мнемосхеми з розміщенням відділів для орієнтування незрячих та слабоворих відвідувачів на суму 94 697,00 гривень [57].

Впродовж 2023 року працівники бібліотеки працювали над створенням колекції аудіокниг рівненських авторів та тематичних аудіоподкастів, які представлені на сайті «Аудіобібліотека» (<http://audio.lib.rv.ua/>). Зокрема, було записано та відредаговано 77 тематичних аудіоподкаста та 15 книг. Серед них: Любов Пшенична «Коли зацвітуть лілеї», Лідія Рибенко «Золото Мірабіліса», Олександра Новацька «Смак акації», Микола Береза «Переселенці», Святослав Праск «Всупереч долі», Ераст Гуцуляк «Моя дерев'яна валізка», Василь Титечко «Провінційні історії. Книга перша», «Провінційні історії. Книга друга», Євген Шморгун «Громове дерево», Василь Басараба «Блекота», Петро Велесик «Сіті Пандори», Спиридон Кравчук «Бурелом», Юлія Новак-Голубєва «Мислю: мама трьох донечок – про материнство, буття і смерть», Юстин Омельчук, Роман Омельчук «Юстин Омельчук – сотник Журба», Олександр Ірванець «Загальний аналіз».

Для осіб з інвалідністю, людям похилого віку бібліотека підготувала «Мемуари у вусі» – цикл аудіоподкастів краєзнавчого змісту за джерелами:

- Михайло Гуцуляк «Про близьке здалека»;
- стаття-спогад Данути Сівець «Моя волинська Аркадія, моє безтурботне село, обмежене тільки законами природи»;
- Хаї Мусман «Місто моє розстріляне»;
- Андрій Жив'юк «Від Дерманської республіки» до Дерманської трагедії».

Значну увагу бібліотека приділяє культурному дозвіллю людей поважного віку. Впродовж року для цієї категорії відвідувачів було організовано низку культурних заходів та тематичних тренінгів – 151.

Найбільш позитивних відгуків отримали такі заходи, як:

✓ Презентація інклюзивного фотопроєкту «Сила духу та краса душі», який реалізовано за фінансової підтримки Управління культури і туризму Рівненської ОВА. Героями проєкту стали 20 людей з інвалідністю різних нозологій (з порушенням зору, слуху, опорно-рухового апарату, ментальними порушеннями), які проявили себе у творчості, спорті, громадській, соціальній діяльності тощо.

«Сила духу та краса душі» – це проєкт, створений, аби сприяти формуванню культури сприйняття людей з інвалідністю як рівних членів суспільства та приверненню уваги до переваг інклюзивного суспільства, доступного для всіх. Ініціатива полягала у створенні фотовиставки плакатів із фотозображенням та описом історій успіху учасників проєкту. Своєрідною родзинкою проєкту є те, що історії успіху озвучені та опубліковані на сайті Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки (<http://libr.rv.ua/ua/about/168-inklyuzivnij-fotoproekt-sila-duhu-i-krasa-dushi/>).

Кожен плакат містить QR-код з посиланням на озвучену історію учасника проєкту, що забезпечує безперешкодний доступ до виставки для людей з порушенням зору.

✓ Персональна виставка робіт «Вишиті барви таланту» рівненської мисткині, вишивальниці, Антоніни Бондарук. Картини мисткині були представлені у тематичних розділах: квіти, пейзажі та репродукції картин відомих художників, зокрема таких, як «Джоконда» Леонардо да Вінчі, «Іриси» Ван Гога тощо.

✓ Концертна програма за участю дитячого хору «Пролісок» школи-студії педагогічної практики Рівненського музичного коледжу.

✓ Тематичні зустрічі «Великодні паски: рецепти, правила випікання та поради» за участю Світлани Рибачок, майстра виробничого навчання

Рівненського центру професійно-технічної освіти державної служби зайнятості»; «Секрети довголіття: «Правильне здорове харчування», «Фізична активність»».

✓ Авторська розповідь «Втрачені святині Рівного» за участю Світлани Калько, краєзнавиці, дослідниці, журналістки, засновниці та головної редакторки інформаційно-пізнавального сайту «РівнеРетроРитм».

✓ Публічні лекції з історії України за участю Ліни Бородинської, кандидатки історичних наук. Темі лекцій: «Якби для України не були потрібні гроші, я б стільки не працював: родина Симиренків», «Кому – благословення, а кому – прокляття? Що про це каже Біблія», «Трипільський відгомін в українській культурі», «Українська ідентичність проти феномену радянської людини», «Історія святкування Різдва в Україні та світі».

✓ Цикл публічних лекцій про здоровий спосіб життя за участю профільних лікарів – фтизіатра, стоматолога, гінеколога, терапевта, масажиста, дієтолога тощо. Темі зустрічей: «Туберкульоз: ознаки, симптоми, лікування, профілактика», «Ментальне здоров'я», «Інсульт: причини, ознаки, допомога та наслідки», «Фізична активність людей старшого віку: користь та поради», «Діяльність гінекологічного кабінету безбар'єрного доступу у м. Рівне для жінок, які постраждали від насильства, а також для жінок з інвалідністю, жінок похилого віку, з хронічними захворюваннями, хворобами хребта та суглобів та іншою вразливістю або маломобільністю», «Основи дієтичного харчування», «Сучасні методи лікування та протезування у стоматології».

✓ Психологічні тренінги: «Війна: втрати і здобутки» за участю Оксани Грицюти, кандидатки педагогічних наук, психологині, психотерапевтині, голови ГО «Носителі миру та «Надання першої психологічної допомоги» від Оксани Абрамової, психолога, психотерапевта, голови ГО «Спільно для дії».

✓ Лекція-практикум «Безбар'єрність у наданні послуг для осіб з інвалідністю» за участю керівників сфери торгівлі, закладів громадського

харчування міста Рівне та громадських організацій осіб з інвалідністю Рівненської області».

У 2023 році працівники РОУНБ продовжили серію заходів із циклу «Невипадкові зустрічі» з відомими країнами, які попри проблеми зі здоров'ям досягли успіху в житті і діляться своїм досвідом та досягненнями. Було організовано та проведено зустрічі з:

- ✓ Катериною Шепелюк, заслуженим майстром спорту України з дзюдо серед спортсменів з порушенням слуху;

- ✓ Сергієм Фроловим, заслуженим майстром спорту України з футболу серед спортсменів з порушенням слуху, чемпіоном XXI літніх Дефлімпійських ігор, срібним призером XXII та XIII літніх Дефлімпійських ігор.

- ✓ Валентиною Петренко, засновницею та керівником Рівненського міського фізкультурно-спортивного клубу інвалідів «Геракл».

- ✓ Євдокією Лемешук, членкинею Рівненської обласної організації Українського товариства глухих.

У 2023 році працівники бібліотеки організували дозвіллеві, інформаційні заходи для дітей та молоді з інвалідністю, в т.ч. через онлайн. Зокрема, було проведено:

- ✓ 14 майстер-класів з різних мистецьких технік (квілінг, орігамі, кусудам, hand made) для членів ГО «Спілка інвалідів з дитинства «Передзвін», до якої входять діти та молодь з із захворюваннями психіки та нервової системи, порушеннями опорно-рухового апарату, синдромом Дауна. Кількість учасників – 5 чол.

- ✓ 12 пізнавальних онлайн вікторин для вихованців Рівненського навчально-реабілітаційного центру. Тематика вікторин: «Безпека на дорозі», «Великодні традиції в різних країнах», «Великдень: обряди та традиції», «Символи дикої природи», «Бюро погоди», «Відпочинок та навчання у зимовий час», «Мешканці лісу», «День Європи в Україні» тощо. Кількість учасників – 10 чол.

✓ 2 онлайн зустрічі з рівненською дитячою письменницею Тамарою Бацмай для вихованців Клеванської спеціалізованої загальноосвітньої школи-інтернат № 1 для дітей з порушенням зору та Спеціальної школи в с. Великі Межирічі. Кількість учасників – 40 чол.

Впродовж року працівники відділу активно працювали над популяризацією цінностей толерантності у суспільстві, організовуючи інформаційно-просвітницьких заходи для школярів та студентів. Зокрема, було проведено:

✓ 16 уроків толерантності «Світ на дотик: діти, які бачать руками» для школярів шкіл м. Рівного. Це особливий урок, який дає змогу учням на 45 хвилин поринути у світ своїх ровесників. Дітей, які живуть у суцільній темряві та все ж навчилися бачити світ через дотики. Під час уроку дітям демонструються різні активності, які допомагають краще пізнати, як відбувається навчання тих, хто не бачить.

✓ 8 лекцій з питань доступності, безбар'єрності та інклюзивного середовища для студентів Рівненського державного гуманітарного університету, Національного університету водного господарства та природокористування та Національного транспортного університету Відокремленого структурного підрозділу «Надвірнянський фаховий коледж Національного транспортного університету». Тематика лекцій: «Етика спілкування та взаємодія з людьми з інвалідністю», «Безбар'єрність та доступність на прикладі РОУНБ», «Електронні ресурси РОУНБ для людей з інвалідністю», «Універсальний дизайн».

У 2023 році працював міні-кінотеатр, де щотижня організовувалися кінопокази українських та зарубіжних кінострічок. Всього було проведено:

– 30 переглядів фільмів з аудіодискрипцією для людей з порушенням зору;

– 12 переглядів фільмів з перекладом жестовою мовою для людей з порушенням слуху;

– 27 кінопоказів українських історичних фільмів для внутрішньо-переміщених осіб та місцевої громади;

– 30 переглядів мультфільмів для дітей.

Кількість відвідувань кінопоказів становить 600.

Щовівторка збиралася група психологічної взаємодопомоги «Фенікс», учасниками якої є люди, які мають інвалідність через психоневрологічне (під керівництвом священника Віталія Поровчука).

Продовжилася співпраця з ГО «Рівненський університет третього віку», з якою було підписано меморандум про співпрацю. Впродовж року у бібліотеці було проведено 38 зустрічей для членів організації (кількість учасників – понад 40 чол.). Також здійснювалася регулярна розсилка повідомлень користувачам групи у Viber «Університет третього віку» про заходи, що відбудуться у поточному місяці.

Висновки до Розділу 2

Отже, бачимо органічний зв'язок проблем інформатизації з культурою суспільства, його структурних підрозділів з культурним рівнем і з потенціалом кожної окремої особистості. Культура як інформаційно-комунікаційна система здійснює низку функцій, серед яких головну роль грає функція трансляції інформації в соціокультурному часі і просторі. З позицій інформаційного підходу життєдіяльність суспільства трактується як втілення соціокультурної інформації в матеріальній та духовній сферах.

Російська збройна агресія проти України та оголошення воєнного стану в країні змусили Бібліотеку оперативно адаптуватися та розвивати онлайн-сервіси, змінили умови праці та методи виконання своїх завдань. Постійна загроза ракетних обстрілів та нестабільна енергетична ситуація ускладнили роботу Бібліотеки. Відтак, фахівці в установі мобільно реагують на виклики сучасних інформаційних технологій та впроваджують нові підходи в організації та проведенні соціокультурних заходів. У 2023 році було проведено загалом 136 соціокультурних заходів. Серед них, одним із яскравих був «Книжковий форум Рівненщини #книга_форум_rv», який об'єднав видавців, книгорозповсюджувачів, популяризаторів і любителів книг та читання.

До найвідоміших проектів РОУНБ досліджуваного періоду входять: проект «Книга на екрані», в якому знайомила читачів з екранізаціями творів українських письменників, як найновішими, так і тими, що вже стали кінокласикою. Серед проведених заходів: «100 років пізньої осені»: екранізація роману Володимира Лиса «Століття Якова»; екранізація роману Анатолія Дімарова «І будуть люди»; роману Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я»; повісті Івана Франка «Захар Беркут»; повісті Миколи Гоголя «Пропала грамота»; фільм «Брама» за п'єсою Павла Ар'є «На початку і наприкінці часів» тощо.

Серед комплексу інших проєктів – ініціатива «Велике читання 2023. Рівненщина читає Сергія Гридіна»; міжнародний проєкт #Марія90, присвячений 90-річчю з часу написання роману «Марія» Уласа Самчука та авторські читання у рамках проєкту «Кава з письменником».

Інформатизація як інтелектуально-гуманістична перебудова всієї життєдіяльності людини і суспільства на основі більш повного використання інформації різко підвищила значимість соціокультурного середовища зокрема. Інформаційна культура суспільства і особистості повинна забезпечити можливість безперервної освіти кожній людині і підвищення її відповідальності за прийняті рішення. Під інформаційною культурою необхідно розуміти такий рівень інформаційної підготовки, який дозволяє людині не тільки вільно орієнтуватися в необхідному інформаційному середовищі, а й брати участь в його формуванні і перетворенні. Бути активним та суспільно значимим членом культурного осередку регіону та держави.

ВИСНОВКИ

Отже, проведене дослідження та аналіз фахових джерел інформації, літератури, де розкривається об'єкт вивчення, а також з власного практичного досвіду, надало можливість виокремити такі висновки:

1. Обрана для дослідження тема представляє неабиякий інтерес, адже сьогодні, у час формування нової української державності, геополітичних змін у суспільстві, особливість роботи усіх галузей діяльності людини має відповідати реальній ситуації і мережа суспільно-культурних установ не є винятком;

2. Діяльність Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки у 2023 році базувалася на основі Обласної програми «Культура Рівненщини» на 2023–2027 роки, затвердженої розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 4 листопада 2022 року за № 365 та «Програмі розвитку КЗ «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» РОР на 2023 рік», погодженої комісією з гуманітарних питань Рівненської обласної ради 25.11.2022 року № 9.

Впродовж року бібліотека здійснила низку літературних, культурних проєктів, які були узагальнені та подані на Всеукраїнський конкурс для здобуття звання «Бібліотека року» для бібліотек України. Організатор – ВГО Українська бібліотечна асоціація спільно з Міністерством культури та інформаційної політики України. Як результат, Рівненська ОУНБ отримала почесне звання «Бібліотека року 2023» за комплекс проєктів «Промоція читання».

3. Дослідження бібліотеки як соціокомунікаційної інституції дало змогу проаналізувати її місце в процесі історико-культурного розвитку суспільства. Теоретико-методологічну базу дослідження склали ґрунтовні праці вчених, які присвячені вивченню нових ролей бібліотек як соціокомунікаційних та соціокультурних установ у цифровому середовищі: Олени Воскобойнікової-Гузевої, Ірини Давидової, Валентини Добровольської, Віри Загуменної,

Наталії Захарової, Олексія Кобелєва, Ольги Копієвської, Тетяни Лобузінної, Олени Мар'їної, Олексія Онищенко, Юлії Половинчак, Тетяни Реви, Наталії Солонської, ін. Вивчення фундаментальних праць з інформаційної та соціокультурної проблематики дало змогу комплексно дослідити умови розвитку сучасного інформаційного суспільства; пристосування інформаційно-культурних установ до функціонування в цифровому просторі згідно з потребами інформаційного суспільства; напрями модернізації та трансформації їхньої діяльності. На основі виявлених тенденцій сучасного розвитку бібліотек було визначено ключові напрями діяльності щодо вдосконалення застосування соціокультурних практик в бібліотеках України.

4. В умовах перетворення та адаптації до вимог суспільства бібліотеки активно розгортають свої функції, впроваджуючи нові засоби створення, обробки та доступу до інформації, використовуючи цифрові технології та сучасні засоби комунікації. Вивчення функцій сучасної бібліотеки дозволяє виокремити сутнісні, тобто базові, функції бібліотеки, серед них основні: інформаційна, комунікаційна, освітня, культурно-просвітницька. При цьому характерним для наукової бібліотеки є розширення базової інформаційної функції в інформаційно-аналітичну. Публічні бібліотеки, серед яких і Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека, яка нами досліджується, концентрують посилення в своїй діяльності похідних функцій, таких як освітня, навчальна, дозвіллева та інші. Акцентується також на посиленні інформаційної, комунікаційної та соціокультурної функцій у бібліотеках, що свідчить про адаптацію до вимог сучасного суспільства.

5. Соціокультурні практики бібліотек на сучасному етапі вирізняється різноманітністю застосування методів та інструментів. На практиці це здебільшого форми індивідуальної та масової роботи з користувачами: організація тематичних вечорів, виставкова діяльність, зустрічі з діячами мистецтва та культури, а саме: презентації книг за участю авторів, дискусії, виставки робіт місцевих художників, майстрів народної творчості; читацькі конференції; фотовиставки, квести, виставкові проекти, екологічні ігри,

флешмоби, тренінги, майстер-класи, вебінари, буккросинги, тощо. Суттєвого значення в діяльності бібліотек в умовах війни та гібридних загроз набуває соціальний вплив, який здійснюють бібліотеки на майбутні покоління, зберігаючи документальну та культурну спадщину України. Бібліотеки допомагають соціальній інтеграції та соціальній згуртованості, а саме: сприяють адаптації маргінальних груп та особам з особливими потребами; зміцнюють зв'язки між людьми і групами та підтримують міжкультурну комунікацію і розуміння між генераціями. Серед заходів, які проводяться у бібліотеках, слід відзначити роботу сімейних клубів, тематичні вечори, книгоношення, бесіди, індивідуальне інформування, складання тематичних довідок, рекомендаційних списків літератури, зустрічі з цікавими людьми, перегляди кінофільмів, проведення локального проєкту «PRO.Читання: голосні читання книг рівненських авторів», який спрямований на розвиток інноваційних форм промоції читання, вироблення ефективної системи інформування про краєзнавчі книги, читання як терапію та адаптацію персоналу і бібліотек до роботи в онлайн-середовищі, різноманітних відкритих лекцій: «Життя та творчість Семена Гулака-Артемівського у контексті боротьби за культурну незалежність України», за участі Тетяни Прокопович, мистецтвознавця та Наталі-Марії Фарини, народної артистки України; «Осип Курилас. Повернення в історію» за участі режисера фільму Романа Метельського зі Львова; бібліотечні форуми, бібліотечні плакати, бесіди, читання вголос, книжкові виставки, перегляди літератури, бібліографічні огляди, виставки малюнків, фотографій, доробків читачів, активні ігри, поетичні колажі, бенефіси читача, години цікавих повідомлень, вечори запитань і відповідей, інформ-хвилинки, презентації книг, мультимедійних матеріалів.

Проведене дослідження не вичерпує теми трансформаційних процесів у культурних практиках. Перспективними напрямками наступних наукових досліджень можуть виступати культурні практики, досвід їх трансформацій у країнах Європейського Союзу, що дозволить вітчизняним установам

культури, ефективніше впроваджувати в культуротворчий простір України науково-осмислений досвід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Апшай М. В. Бібліотеки у формуванні комунікаційних зв'язків у соціокультурному просторі регіону. Світ соціальних комунікацій. Київ, 2012. Т. 5. С. 81-84.
2. Бруй О. Тримаємо стрій. Бібліотеки для досягнення стратегічних цілей держави. Бібліотека. 2023. № 2. С. 1-2
3. Василенко О. М. Інформаційно-комунікаційна діяльність наукової бібліотеки в контексті сутнісних функцій. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Київ, 2017. Вип. 45. С. 71-81.
4. Вилегжаніна Т. Публічна бібліотека як «третє місце» в громадському просторі. Бібліотечна планета. 2018. № 2. С. 4–6.
5. Вилегжаніна Т. Соціальний тренд публічної бібліотеки. Бібліотечна планета. 2019. № 3. С. 4–6.
6. Вилегжаніна Т. Центри культурних послуг і публічні бібліотеки. Бібліотечна планета. 2021. № 3. С. 4–7.
7. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Бібліотечний соціальний інститут в першій чверті ХХІ століття: історичні та соціокультурні чинники розвитку. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ: НАКККіМ, 2020. № 1. С. 72–79.
8. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегії розвитку бібліотечноінформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація : монографія. Київ : Академперіодика, 2014. 362 с.
9. Гранчак Т. Концептуальна модель гнучкої бібліотеки. Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. Київ, 2020. Вип. 6. С. 10–23.
10. Гранчак Т. Соціокультурний дискурс національних бібліотек України як інструмент формування національної пам'яті. Бібліотечний вісник. 2016. № 6. С. 7–14.

11. Давидова І. Соціально-комунікаційна теорія бібліотечної діяльності: становлення та шляхи розвитку. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 6. С. 8–12.
12. Давидова І. Соціальні медіа-комунікаційні можливості бібліотек. URL: <https://ru.calameo.com/read/00063294561f8f5e1e06b>.
13. Добровольська В. В. Електронна бібліотека «Україніка» — унікальний інтегрований ресурс цифрової документальної спадщини. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. Київ: НАКККіМ, 2020. № 1. С. 79–87. 23.
14. Добровольська В. Інформаційно-документаційне забезпечення розвитку соціокомунікаційного простору культури в Україні : монографія. Київ : НАКККіМ, 2020. 352. С. 24.
15. Дубровіна Л. А., Лобузін К. В., Онищенко О. С., Боряк Г. В. Цифрова гуманітаристика та бази даних документальної культурної спадщини в бібліотеках України. *Рукописна та книжкова спадщина України*. 2020. Вип. 25. С. 290–309.
16. Загуменна В. В. Адвокація як важливий напрям діяльності сучасної бібліотеки. *Вісник Книжкої Палати*. 2019. № 4. С. 25–28.
17. Захарова Н. Культурно-просвітницька функція національної бібліотеки в умовах державотворення. *Бібліотечний вісник*. 2010. № 4. С. 49–54.
18. Копієвська О. Р. Трансформаційні процеси в культурних практиках України: глобальний, глокальний контекст та локальні особливості (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) : дис. на здоб. наук. ступеня д-ра культурології : 26.00.06 – прикладна культурологія. Київ: НАКККіМ, 2018. 487 с.
19. Клименко О., Сокур О. Українська наука на шляху до європейського та світового інформаційного простору. *Бібліотечний вісник*. 2023. № 2. С. 89—92.

20. Кузьменко Д. О. Соціокультурні практики бібліотек: сутність, тенденції розвитку : Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі: зб. Матеріалів Шостої міднар. конф., м. Київ, 18–20 травня 2023 р. Київ, 2023. С. 167–169.
21. Кузьменко Д. О. Соціокультурні практики в сучасних бібліотеках: стан наукової розробленості проблеми: IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Культурні та мистецькі студії XXI століття: науково-практичне партнерство», м. Київ, 9 листопада 2023 р. Київ: НАКККиМ, 2023. С. 45–48.
22. Кузьменко О. І., Загуменна В. В. Бібліотека як соціокультурний публічний простір: трансформаційні зміни. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ: НАКККиМ 2020. № 4. С. 24–31.
23. Кузьменко О. І., Загуменна В. В. Трансформація та розширення функцій бібліотек у сучасному цифровому просторі. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ : НАКККиМ, 2021. № 3. С. 38–44.
24. Кунанець Н. Е. Соціокомунікаційний підхід у бібліотекознавстві: інновація чи відновлення традицій. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ: НАКККиМ, 2014. № 3. С. 11–18.
25. Лупіка Л. Сучасні бібліотеки — відкритий простір для освіти, спілкування і дозвілля. Бібліотечний форум України. 2015. № 2. С. 27–28.
26. Мар'їна О. Ю. Бібліотека в цифровому просторі : монографія. Харків : ХДАК, 2017. 326 с.
27. Ніколаєнко Я. Актуальні напрями соціокультурної діяльності освітянських бібліотек. Науково-педагогічні студії. 2019. Вип. 3. С. 116–127

28. Новальська Ю. Соціально-комунікативна функція бібліотек для дітей як культурно-дозвіллевих центрів. Наукові праці Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. Київ, 2011. Вип. 32. С.110–117.
29. Онищенко О. Цифровізація — стратегічний шлях розвитку бібліотечної сфери. Бібліотечний вісник. 2021. № 4. С. 3–9.
30. Пашков О. М. Автоматизація бібліотек: історико-бібліотекознавчий аспект (II половина XX – початок XXI ст.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.08. Київ: КНУКіМ, 2005. 20 с.
31. Петрова І.В. Культурно-дозвіллеві практики населення сучасної України: тенденції та пріоритети. Культура і сучасність: альманах. Київ, 2011. №1. С.108-112.
32. Половинчак Ю. Бібліотеки в культурних взаємодіях цифрової епохи. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Київ, 2013. Вип. 35. С. 302–317.
33. Пристай Г. І. Бібліотека як складова культурно-мистецького середовища регіону : дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : спец. 27.00.03 Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство. Київ: КНУКіМ, 2016. 225 с.
34. Проєкт Мінцифри та FAVBET «Цифровізація бібліотек» став найкращою практикою взаємодії бізнесу з державою. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/proekt-mintsifri-ta-favbet-tsifrovizatsiya-bibliotek-stavnaykrashchoyu-praktikoyu-vzaemodii-biznesu-z-derzhavoyu>
35. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80> .
36. Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека — XXI» : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 серп. 2011 р. № 956. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956-2011-%D0%BF#Text>.

37. Про затвердження Положення про Державний реєстр національного культурного надбання : Постанова Кабінету міністрів України від 12 серп. 1992 р. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-92-%D0%BF>.
38. Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17> .
39. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 4 лют. 1998 р. № 74/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
40. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 8 черв. 2000 р. № 1805-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> .
41. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 берез. 2016 р. № 219-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>.
42. Сидоренко Т. Концептуальна модель культурно-просвітницької діяльності публічної бібліотеки. Образ. 2017. Вип. 1. С. 34-40.
43. Слободяник М. С. Базова модель бібліотеки як соціальнокомунікаційної інституції. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. Київ: ДАКККіМ, 2009. № 4. С. 5–6.
44. Солонська Н. Г. Імідж і культурно-просвітницька діяльність сучасної бібліотеки URL: <http://nbuv.gov.ua/sites/default/files/msd/1111sol.pdf> .
45. Соляник А. А. Корпоративна взаємодія як основа реалізації функцій національної електронної бібліотеки. Короленківські читання — 2012. Взаємодія та партнерство бібліотек у регіональному інформаційному просторі : матеріали XV всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 11 жовт. 2012 р.). Харків, 2013. С. 18–25.

- 46.. Соціокультурна діяльність : Публічні бібліотеки. Національна парламентська бібліотека України; укладачі: С. Кравченко, І. Цуріна. Київ, 2005. 67 с.
47. Соціокультурні практики. URL: http://www.ni.biz.ua/2/2_3/2_35404_sotsiokulturnie-praktiki.html .
48. Судакова В. М. Культурні практики та проблеми їхньої модернізації в культурному просторі сучасних суспільств. Культурологічна думка. 2020. – № 17. С. 165–177.
49. Чотири простори бібліотеки: модель діяльності: практичний посібник. автори-укладачі: О. Бояринова, О. Бруй, Л. Лугова, Я. Сошинська, І. Шевченко. Київ : ВГО Українська бібліотечна асоціація, 2020. URL: <https://ula.org.ua/259-publikaciyi/vidannya> .
50. Шевченко М. І. Культурна політика України в умовах євроінтеграції: дилеми та виклики. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2019. Вип. 3. С. 215–224.
51. Шмаюн О. Ю. Феномен культурно-дозвілєвої діяльності: концептуалізація проблеми. Питання культурології. Київ, 2021. № 38. С. 354–362.
52. Проєкт Мінцифри та FAVBET «Цифровізація бібліотек» став найкращою практикою взаємодії бізнесу з державою. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/proekt-mintsifri-ta-favbet-tsifrovizatsiya-bibliotek-stav-naykrashchoyu-praktikoyu-vzaemodii-biznesu-z-derzhavoyu> .
53. Свирид І. Спеціальні події та event-технології як чинники інноваційного розвитку культурно-дозвілєвої діяльності: організаційно-методичний аспект. URL: <https://sborniki.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/issue/view/20> .
54. Сидоренко Т. Концептуальна модель культурно-просвітницької діяльності публічної бібліотеки. *Образ*. 2017. Вип. 1. С. 34–40.

55. Хрущ С. С. Інноваційний медіапростір сучасної бібліотеки. Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. 2021. № 2. С. 187–194.
56. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека : веб-сайт. Режим доступу: <http://libr.rv.ua/>

Неопубліковані джерела:

57. Звіт про роботу Комунального закладу «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» Рівненської обласної ради за 2023 рік / Рівнен. обл. універс. наук. б-ка. — Рівне, 2023. — 92 с. — Принтерний друк.

ДОДАТКИ

Додаток А

КЗ «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» Рівненської
обласної ради
ГО «Рівненське обласне відділення УБА»

**Програма
науково-практичної конференції
«Залежні від читання: практики промоції книги і читання у публічних
бібліотеках Рівненщини»**

Дата: 25 вересня 2023 року

Місце проведення: Рівненська ОУНБ

Формат проведення: гібридний

Режим доступу: <https://meet.google.com/jyk-yapn-vkm>

Початок: 10.00

9.50 – 10.00 – реєстрація учасників

10.00 – 12.00 – основні доповіді та презентації

Тривалість виступів – 5-7 хв.

Модератор: Світлана Ступницька, провідна методистка Рівненської ОУНБ

Відкриття науково-практичної конференції.

Пленарне засідання

Читання – ключовий чинник розвитку людського потенціалу. Стратегія розвитку читання на період до 2032 року "Читання як життєва стратегія".

Валентина Ярошук, заслужений працівник культури України, кандидатка історичних наук, директорка КЗ «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» РОР, голова Президії ГО «Рівненське обласне відділення УБА»

Робота секцій

Секція 1: Соціокультурні ініціативи бібліотеки для промоції читання

Проекти з промоції читання: з досвіду роботи Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки

Світлана Ступницька,
провідна методистка Рівненської ОУНБ

Популяризація і підтримка читання – пріоритетна робота молодіжної бібліотеки

Марія Войцеховська,
завідувачка сектору періодики КЗ «Рівненська
обласна бібліотека для молоді» Рівненської
обласної ради

Книжковий клуб як засіб ефективного читання

Олена Бережняк,
завідувачка відділом абонементу
Рівненської ОУНБ

Психологічна проза Сергія Гридїна: літературні діалоги.

Наталія Войтович,
заслужений працівник культури
України, провідна бібліотекарка відділу
абонементу Рівненської ОУНБ

Кава з письменником на літній терасі Рівненської ОУНБ.

Анжела Хамедюк,
завідувачка відділу мистецтв
Рівненської ОУНБ

Бібліотечні практики залучення до читання молоді через запровадження різноманітних форм масової роботи.

Олена Сисюк,
завідувачка відділом документів із
гуманітарних наук Рівненської ОУНБ

Літературний драйв, як фундаментальна складова розвитку краєзнавчого напрямку, промоції книги та читання у Клеванській ТГ.

Ірина Громик,
директорка Комунального закладу
"Публічна бібліотека"
Клеванської селищної ради

Мобільний виїзний читальний зал "Бібліотека OPENAIR.

Оксана Лісовець,
провідна бібліотекарка Рокитнівської
центральної селищної бібліотеки

Проект " Читай СВОЄ, дивись УКРАЇНСЬКЕ".

Неля Ільчук,
директорка КЗ "Гощанська ЦСПШБ"
Гощанської селищної ради

Читання + спілкування. Формуємо психологічну стійкість в умовах війни.

Людмила Огребчук,
провідна бібліотекарка сектору
обслуговування юнацтва Вараської міської
публічної бібліотеки

Просування читання засобами рекомендаційної бібліографії.

Наталія Приходько,
завідувачка інформаційно-бібліографічного
відділу Рівненської обласної бібліотеки для
молоді.

Секція 2: «Бібліотечні практики залучення до читання дітей та підлітків

Книгостудія «Читацьке Бюро» – просвітницько-мотиваційний проєкт
Рівненської обласної бібліотеки для дітей.

Наталія Назарук,
директорка Рівненської обласної бібліотеки
для дітей

Проект «Бібліолонгвід «Разом з книгою вчу мову». Інноваційна практика
промоції книги та вдосконалення рідної мови в Рівненській обласній
бібліотеці для дітей.

Наталія Козачук,
провідна бібліотекарка відділу
обслуговування дітей дошкільного та
молодшого шкільного віку Рівненської
обласної бібліотеки для дітей

Квартирник у бібліотеці як платформа популяризації читання серед молоді.

Анастасія Соломчук,
завідувачка відділу читального залу Рівненської
обласної бібліотеки для молоді

Секція 3: «Цифрові літературні та читацькі проекти»

Академічна доброчесність як контент цифрового читацького проекту в
Науковій бібліотеці НУВГП.

Віктор Корбутяк,
доцент кафедри менеджменту та
публічного врядування Національного
університету водного господарства та
природокористування

Сучасна дитяча книга і читання в епоху цифрової культури .

Марія Купрунець,
завідувачка відділу сімейного читання
Рівненської обласної бібліотеки для
молоді

Цифровий проєкт «Казочки-читайлики».

Марія Солтис-Смирнова,
казкарка, голова громадської організації МАК,
волонтерка бібліотек м. Вараш

Проект «Велике читання 2023. Рівненщина читає Гридіна»

РОУНБ у партнерстві з ГО «Рівненське обласне відділення Української бібліотечної асоціації» у 2023 році вдруге провела Велике читання на теренах краю.

Мета проєкту – промоція книгочитання та ознайомлення з кращими зразками літературних творів, з акцентом на краєзнавчу тематику.

Для проєкту «Велике читання 2023» обрані книги підліткової тематики відомого українського письменника родом зі Здолбунова Сергія Гридіна, який у своїх творах піднімає важливі і водночас дражливі для суспільства теми-табу кризових явищ шкільного та домашнього насильства, комунікації батьків та дітей, проблеми становлення молодого людини. Обрати одну книгу письменника для прочитання та обговорення виявилось складно через відсутність необхідної кількості примірників у бібліотеках, тому кожна громада самостійно обирала твір для прочитання серед запропонованих: «Не такий», «Не-ангел», «І паралельні перетинаються», «Незрозумілі», «Відчайдушні», «Дорослі зненацька», «Крейзі», «Іграшка» та подбала про придбання необхідної кількості книг. Координаційний супровід регіонального проєкту супроводжується так: підготовлено та поширено у ТГ області методичні рекомендації «Як організувати Велике читання у ТГ?», проведено однойменний вебінар, головам ТГ надіслано зверненням директора Рівненської ОУНБ, Голови Рівненського обласного відділення УБА Валентини Ярошук щодо

підтримки Великого читання, здійснювався моніторинг заходів в соціальних мережах, вагомі заходи висвітлювались за банером «Велике читання 2023» на [сайті](#) обласної бібліотеки.

Офіційно розпочалося «Велике читання 2023 [стартовою пресконференцією та відеозверненням письменника до краян](#). В ході реалізації проєкту кожна бібліотека запропонувала своїй громаді власний асортимент активностей та стала простором для зустрічей та обговорення книг з підлітками, соціальними працівниками, психологами, педагогами, батьками, фахівцями медицини і [поліцейськими офіцерами громади](#), молодими лідерами громадської думки, що дозволило розширити коло партнерів бібліотеки і сприяти її іміджу, а також були запропоновані користувачам різного віку оригінальні [онлайн активності](#). Анонси та перебіг заходів висвітлюються на сайтах бібліотек, у соціальних мережах із хештегами: #великечитання_2023, #читаємоГридiна.

Успішному проведенню регіональної літературної події сприяла потужна [інформаційна промоційна кампанія](#).

Заключною подією Великого читання став літературознавчий вебінар «Велике читання 2023: Рівненщина читає Гридiна. Підсумки», в якому взяли участь відомі літературознавиці і науковиці Наталія Марченко, Тетяна Качак, Лілія Овдійчук, координаторка та менеджерка проєктів, редакторка видавництва «Знання» Тетяна Лахно, директорка КЗ «Острозька центральна публічна бібліотека» Острозької міської ради Ірина Федорчук. В ході заходу спікерки ділилися враженнями від спілкування з автором, озвучували наративи щодо його творчості в українському літературному процесі. Були представлені успішні кейси бібліотек Рівненщини, напрацьовані в ході Великого читання 2023. Зокрема: до Великого читання 2023 долучилися 92 публічні бібліотеки з 37 громад області, проведено 186 активностей довкола книг Сергія Гридiна в яких взяли участь 1804 читачі; створено 64 відеосюжети за змістом книг автора, розміщено 207 публікацій в соцмережах, присвячених регіональній події; голови 11 територіальних громад закликали мешканців долучитися до Великого читання і акцентували увагу співгромадян на важливості книгочитання в житті людини.

Партнери проєкту:

- Філія акціонерного товариства «Національна телерадіокомпанія України» «Рівненська регіональна дирекція» – Суспільне Рівне;
- «Рекламна агенція 5ПЛЮС»;
- Видавництво «Знання» (м. Київ).

Завдяки літературному проєкту «Велике читання» бібліотекам вдалося об'єднати читанням громаду, налагодити спільність і взаєморозуміння між поколіннями; запропонувати мешканцям Рівненщини багатогранний асортимент заходів, пов'язаних з книгою та відчуттям радості від читання, сприяти духовному та інтелектуальному розвитку краян.